

samfunn for alle

Norsk Forbund for Utviklingshemmede | nr. 3 – 2014

nfu

Betent konflikt om tvangsflytting i Vikna	s. 6
Strid om anbud	s. 14
Landskonferansen 2014	s. 17
Fokus på hjemme-hos-arbeidet	s. 20

Fra generalsekretæren

Yttergrensen for abort

Grensen for senabort skal gå ved 22. fullgatte svangerskapsuker, foreslår Helse- og omsorgsdepartementet i et høringsforslag om endring av abortforskriften. Men abort kan innvilges dersom fosteret har en tilstand som er «uforenlig med liv». Hvilke tilstander som er «uforenlig med liv», sier forskriften ikke noe om. Her blir det opp til de enkelte legene å fortolke og å forstå.

Det er for eksempel vanlig blant leger å regne trisomi 18 som «uforenlig med liv». Ett av NFU sine medlemmer med trisomi 18 levde et godt liv i 37 år. Så lenge «uforenlig med liv» forblir udefinert og omfatter tilstan-

der som en kan leve lenge og godt med, bør en stille spørsmål om forslaget til presisering i abortforskriften er en avklaring eller om det kun er snakk om nye ord om dagens praksis.

Vibeke Seim-Haugen
Generalsekretær

Timegrensene for BPA unødvendige

Usikkerheten, mytene og misforståelsene om merkostnadene med brukerstyrt personlig assistanse (BPA) florerer. Få er klar over at de foreslåtte timegrensene for retten til BPA er helt unødvendige.

Det skriver Jens Petter Gitlesen i en artikkel på NFUs nettside der han viser til at Stortinget behandler Regjeringens forslag om rettighetsfesting av BPA. Det innebærer følgende restriksjoner:

- Personer over 67 år får ikke rett til BPA.
- Tid til avlastning til personer over 18 år vil ikke utløse rett til BPA.
- Personer med mindre enn 25 timer bistand pr. uke omfattes ikke av rettigheten.
- De som trenger mindre enn 32 timer bistand pr. uke ikke omfattes av den hvis BPA vil medføre vesentlige merkostnader.

Gitlesen understreker at NFU er glad for at regjeringen fremmer forslag om rettighetsfesting av ordningen. Han mener likevel at begrensningene og kostnadsvurderingene som ligger i lovforslaget, er uforståelige, urettferdige og trolig helt unødvendige. Resten av artikkelen er lagt ut i sin helhet på www.nfunorge.org Her begrunner han det.

«Kommune-arrest» 47 uker i året

- Mennesker med funksjonsnedsettelse i Bergen som har BPA, har lov til å oppholde seg utenfor kommunen i fem uker i løpet av ett år. I de resterende 47 ukene har de kommune-arrest.

Kommunen kan i følge loven la personer med BPA «reise fritt over kommunegrensen», men hevder de ikke vil forskjellsbehandle noen. Sannheten er at de behandler alle like dårlig. Dette er horribelt, sier Ingeleiv Haugen (61) i et intervju på www.stolthetsparaden.no/Article/Ingeleiv

NFU + vernepleiere er sant – i hvert fall i 2014

Den gang sentralinstitusjonene ble lagt ned, mente NFU at vernepleierne var «institusjonsskadd», og at utdanningen var en anakronisme som burde få ligge igjen på historiens skraphaug. 15 år etter er Jens Petter Gitlesen intervjuet om hvordan han og NFU ser på dette i dag på www.vernepleierportalen.no

Pensjonssatsene

De nye satsene for minstepensjon, uførepensjon og regulering av grunnbeløpet er klart og gjelder fra 1. mai. Grunnbeløpet øker fra 85 245 kroner til 88 370 kroner. Dette er en økning på 3 125 kroner, tilsvarende 3,67 prosent. Uførepensjonister og andre som får sine ytelser regulert gjennom grunnbeløpet, får en inntektsøkning på 3,67 prosent.

samfunn for alle

Medlemsblad for Norsk Forbund
for Utviklingshemmede

Seks utgivelser pr år.
Årsabonnement: 400 kroner
ISSN: 0803-5105

Ansvarlig redaktør:
Jens Petter Gitlesen
jpg@nfunorge.org

Journalist:
Bitten Munthe-Kaas
bittenmk@yahoo.com
Telefon: 928 36 809

Tilrettelegger lettlest stoff:
Kari Bue
kari@nfunorge.org

Adresse:
Samfunn for Alle, NFU
Postboks 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Sentralbord: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.nfunorge.org
www.facebook.com/NFUNorge

Annonseakvisitør: Salgs Forum AS
Tlf: 51 31 57 00/91 59 05 78
E-post: post@salgs-forum.no
Internett: www.salgs-forum.no

Forsidebilde: Ungdommene på Landskonferan-
sen om Downs syndrom (Foto: Vernepleierlinjen
ved Høgskolen i Trøndelag)

Layout: Tina Jerstad/Pan Media Group

Trykk: Gunnarshaug trykkeri
Utgivelse 4 – 2014
Kommer uke 36
Frist for saker er: 28. juli
Annonsefrist er: 08. august

6

SFA har vært i Vikna kommune i Nord-Trøndelag for å møte de involverte partene i striden rundt tvangsflyttingen av Ernst Sund til Rørvik sykestue.

12

NFU Sogn og Fjordane fylkeslags 26. Kulturfestival ble nok en intens og opplevelsesrik helg for de ca. 250 deltakerne.

14

Arbeidsminister Robert Eriksson vil legge samtlige attfør-
-ngstiltak ut på anbud. Jens Petter Gitlesen ber ham holde fokus på stortingsmeldingen om arbeidsmarkedstiltakene som er varslet høsten 2014 i stedet.

17

«Inspirasjon til et aktivt liv» gikk igjen som en rød tråd på Landskonferansen om Downs syndrom nylig.

18

Mødrene Åse Thygesen Sande og Anne Grethe Svendsen i NFU Sør-Gudbrandsdal lokallag vil gi støtte og hjelp til nyblitte foreldre.

19

Boka «Inkludering i praksis» med gode eksempler fra barne-
hage, skole og fritid er endelig kommet.

20

Førsteamanuensis Lars Gunnar Lingås holdt et tankevek-
kende foredrag om hjemme-hos-arbeid på SOR-konferansen om medbestemmelse nylig.

26

SFA dro til Namsos for å beskrive skoletilbudet til Rasmus Nes Kjørsvik ved Namsos barneskole.

29

Tamilske Calista Rasanayagam opplever det som en styrke og trygghet å være medlem i NFU. Nå satser forbundet på å nå fram til flere foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn.

31

Takket være en nybakt lotto-millionær kan de fire driverne ved Erlandsens Conditori i Halden holde dørene åpne ut året.

32

I alt 11 delegater med utviklingshemning fra hele landet deltok på et grunnlovseminar nylig i regi av Borg bispe-
dømmeråd, Kirkerådet og Eidsvoll kirke.

Leder s. 4

Višste du at s. 15

SAFO s. 16

NFU-butikken s. 42

Politikk og spesialundervisning

Fylkesmannen i Rogaland har ført tilsyn med spesialundervisning i fylkeskommunen. Tilsynsrapporten er knusende. Opplæringsloven ble iverksatt for 16 år siden. Foreløpig har ikke fylkeskommunen maktet å innføre spesialundervisning i samsvar med lovverket. Det er ingen grunn til å tro at ulovlighetene er unike for Rogaland, selv om fylket trolig utmerker seg med en spesielt stor samling av lovbrudd.

Elever med utviklingshemning er den eneste elevgruppen hvor vi med sikkerhet vet at ingen går videre på universitets- eller høyskolestudier. Når alle elever med utviklingshemning i Rogaland tas inn på studieforberedende utdanningsprogram, er det den raskeste måten for å bli kvitt dem på. Studieforberedende utdanningsprogram har 842 årstimer med undervisning. De 11 andre utdanningsprogrammene har 981 årstimer. Forholdet forteller om verdisynet som er institusjonalisert i fylkeskommunen.

Spesialundervisningen kom med «integreringsloven» i 1975. Prinsippet for spesialundervisningen er at skolen og opplæringen skal tilpasses elevene individuelt. Rogaland fylkeskommune har etablert alternativ opplæring, slikt som tidligere kaltes for spesialskoler. Men spesialskolene ble nedlagt i 1992. Tilsynsrapporten viser at gammelt tankegodt har gode livsvilkår i Rogaland. Det er illustrerende når fylkeskommunen i løpet av 16 år, 10 statlige tilsyn og flere klagesaker, ikke har vært i stand til å etablere forvaltning og rutiner som sikrer at også de elevene som sliter mest, får den opplæringen de har krav på. Det er ingen grunn til å tro at forholdene vil bli rettet opp i denne runden heller.

Fylkesmannen mangler maktmid-

ler. Erfaringen viser at fylkesadministrasjonen ikke evner å rydde opp. Fylkestinget har ansvaret, men nettopp dette synes ikke fylkespolitikkerne å ha forstått. Få fylkespolitikere har kjennskap til spesialundervisning, færre har engasjerer seg på feltet. Spesialundervisning er sjelden på den politiske dagsorden i fylkeskommunen, bortsett fra i budsjettsaker. Da er det først og fremst snakk om kutt og innsparinger.

Tidligere kunnskapsminister Øystein Djupedal innså at forholdene på spesialundervisningsfeltet ikke var slik de burde være og innførte nasjonale tilsyn. Men de nasjonale tilsynene kom aldri lenger enn å påpeke at lovverket ble brutt i de aller fleste kommunene og i så godt som alle fylkeskommunene. Djupedal skal ha ros for å ha innført et tiltak. Etterfølgerne bør kritiseres for ikke å følge opp med effektive tiltak.

Utfordringene på feltet går langt lenger enn motvillige forvaltere og handlingslammede politikere i Rogaland. Det hele koker ned til hvordan samfunnet styres. Vi har et system hvor rettssikkerheten er størst for de gruppene som trenger det minst. De med stort behov for rettssikkerhet er overlatt til det kommunale selvstyret. Et selvstyre som er delegert forvaltningen fordi få av de ansvarlige kommunalpolitikere har interesse og innsikt i feltene. Når feltene i tillegg er regulert av et velmenende lovverk – fritt for maktmidler – så kan en kort og godt konkludere med at vår styringsordning mangler virkemidler til å opprettholde seg selv.

Alt er likevel ikke håpløst. Bent Høie, Per Sandberg, Robert Eriksson, Trine Skei Grande fremmet i 2011 et forslag om en helhetlig gjennomgang av brudd på lovfes-

tede rettigheter. Forslaget fikk ikke flertall den gangen. Nå representerer forslagsstillerne stortingsflertallet. Noen bør fortelle kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen at han nå har en gylden anledning til å gjennomføre det Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ikke fikk flertall for forrige periode.

I mellomtiden bør NFUs lokal- og fylkeslag benytte tilsynsrapporten fra Rogaland som brekkstang for å få en tilsvarende gjennomgang i egne fylker. Still fylkespolitikkerne til ansvar. Benytt media. Når trollet kommer ut i lyset, sprekker det!

JENS PETTER GITLESEN
FORBUNDSLEDER

Jens Petter Gitlesen

Solgården

Ferie for alle!

Sol, bad og mye moro – det er ferie det! - Verdens beste ferie?

En vellykket ferie handler om de små tingene som gjør at alle hygger seg sammen. Over 40 års erfaring ligger til grunn for vårt enestående ferietilbud.

Solgården finner du på et platå på oversiden av fiskelandsbyen Villajoyosa på Costa Blanca. Vi har en fantastisk utsikt over Middelhavet.

Vi tilbyr ferie i trygge og tilrettelagte omgivelser. Aktiviteter og underholdning tilpasset gjestegruppene. Rullestol ingen hindring.

For 2014 tilbyr vi tilrettelagte turer på følgende datoer:

- 05.08.14 - 1 uke
- 12.08.14 - 1 uke

Alle turene vil gå tur/retur Oslo—Alicante. I tillegg til Solgårdens eget fly benytter vi også rutefly.

Arrangør av tilrettelagte ferier siden 1972.
Kontakt oss gjerne for å høre hva vi kan tilby dere!

Bestill tur nå! Ring 24 14 66 60
www.solgården.no Åpningstider: 8.30 – 21.00 man – fre

2014
Spania
Solgården
ferie

SOLGÅRDEN

trygghet, trivsel og glede

Betent konflikt om tvangsflytting i Vikna kommune

Kort om bakgrunnen for konflikten i Vikna

I SFA 6/2013 og 1/2014 har SFA tidligere omtalt Vikna kommunes tvangsflytting 14. oktober i fjor av Ernst Sund fra eget hjem i en kommunal omsorgsbolig til sykestua i Rørvik.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag ga først Vikna kommune medhold i dette vedtaket. Vergen og de pårørende til Ernst Sund kontaktet NFU. Juridisk rådgiver, Hedvig Ekberg, bistod dem med å anmode om omgjøring av vedtaket. Fylkesmannen omgjorde sitt vedtak. Kommunen fattet

deretter et tvangsvedtak. Dette opphevet fylkesmannen og fastslo at det likevel ikke var hjemmel i loven for å tvangsflytte Sund. I vedtaket heter det at Vikna kommune ikke hadde et gyldig vedtak fra fylkesmannen til å flytte ham til sykestua slik det var gjort og at kommunen dermed ikke kunne fortsette å holde ham der.

Helse- og sosialsjef Pål Sæther Eiden har likevel nektet å flytte 63-åringen hjem igjen. Ernst Sund befinner seg dermed fortsatt på sykestua.

Rørvik sykestue

På et besøk i Rørvik nylig møtte SFAs utsendte to av 63-åringens søstre, Svanhild Gaasvær og Kirsten Wangbergtrø – i tillegg til Ernst Sunds verge, Bjørn Overrein og regionleder Arve Nordahl i Norges Handikapforbund Trøndelag. De tre førstnevnte har brukt all sin fritid siden høsten i fjor i kampen for først å unngå tvangsinnleggelsen og siden for å få Sund hjem fra Rørvik sykestue. Sistnevnte har også engasjert seg tungt i denne saken.

AV: BITTEN MUNTHE-KAAS

Møtet fant sted i leiligheten der Ernst Sund har bodd siden 1990 etter at han kom tilbake til Vikna fra Klæbu pleiehjem (senere Hallsetheimen) dit han ble sendt som syvåring. Det var en mann sterkt preget av manglende stimulering, tung medisiner, høy grad av selvskad-

ing og utagerende atferd som kom tilbake til familien i 1990 – etter 33 år på institusjon.

Nytt liv

I de følgende 23 årene i egen leilighet i en kommunal omsorgsbolig i Rørvik fikk Ernst Sund en ny tilværelse. Det skjedde takket være omfattende habilitering, seponering av medisiner og stimulering fra ansatte og familiemedlemmer som gjorde en stor innsats for å gi ham et verdig liv.

- Ernst fikk først som 39-åring sin grunnskoleopplæring i form av kommunikasjons trening og enkelt tegnspråk etter at han flyttet tilbake til Rørvik, sier Bjørn Overrein, selv er spesialpedagog og har arbeidet hjemme hos den tidligere institusjonsbeboeren i mange år. - Etter hvert lærte han å spise sine måltider selv, deltok delvis i arbeidet hjemme med tilrettelegging og legge enkle puslespill – for å nevne noe. Han kunne i tillegg utføre ulike arbeidsoppgaver på dagsenteret og å følge et fysisk treningsprogram. Dette var en enorm utvikling mot selvstendighet for en person som på institusjon til daglig i lange perioder hadde måttet gå med tvangstrøye.

Mulighetene til å utøve mange av de innlærte ferdighetene ble sterkt redusert etter at han ble syk og sengeliggende, fortsetter Overrein. Som understreker at det nettopp av den grunn er viktig at Ernst får tid og muligheter til å vedlikeholde de fer-

dighetene han trenger nå. - Dette handler for eksempel om å kunne bruke tegn for å be om noe. Men det krever at noen er til stede og ser at han gjør det. På samme måte er det viktig at de som er sammen med ham, tar seg tid til å la ham utføre ulike handlinger selv. Det kan for eksempel være å strekke seg etter koppen, gripe koppen og drikke sin kaffe selv i tillegg til mange andre ferdigheter som kan virke små og betydningsløse for oss, men som for Ernst er store hendelser i dagliglivet, understreker Bjørn Overrein.

Forsvarligheten

Han aksepterer ikke helse- og sosialsjef Pål Sæther Eidens argumenter om at det å flytte 63-åringen tilbake hjem er uforsvarlig. Overrein er også uenig i at Ernst nå er avhengig av sykepleiefaglig kompetanse og tilgang på tilsynslege på døgnbasis. - Tre av de ansatte han hadde rundt seg hjemme hadde hjelpepleiefaglig bakgrunn. Både fagansvarlig der og avdelingsleder over henne var vernepleiere og hadde dermed helsefaglig kompetanse som likestilles med en sykepleiers kompetanse i for eksempel arbeid på sykehjem.

Der fikk Ernst all den pleien han trengte – også etter at han ble sengeliggende, helt pleietrengende og ellers måtte ha hjelp til alt. Etter sykehusinnleggelse våren 2012 var han svært dårlig, men de som jobbet i boligen, mestret det fint og

- Det er i denne stuen, ikke på Sykestua i Rørvik at Ernst hører hjemme, sier fra venstre Arve Nordahl, Kirsten Wangbergtrø, Svanhild Gaasvær og Bjørn Overrein.

han gjenvant både helse og krefter fram til innleggelse halvannet år senere. Var det uforutsigelig med dette personalet da? På Rørvik sykestue får han i hovedsak dekket sine behov for mat, drikke og stell. Ingen ressurser som Ernst hadde vedtak om i sin bolig til trening, stimulering og mestring av hverdagen ble overført til sykestua. Personalet hjemme fokuserte i tillegg på hans psykiske helse. Ernst ble ikke uventet dårligere etter at han kom på sykestua. Etter en måned så søstrene seg nødt til å gjøre noe ekstra. Hadde det ikke vært for at de daglig har stilt opp og stimulerer ham i timevis, hadde han sovet bort det meste av døgnet der, mener Bjørn Overrein. Han minner om at det var etter påtrykk fra pårørende og ham selv at kommunen stilte opp med noe ekstra personale til Ernst på sykestua fra og med 10. mars i år.

Ikke syk

- Ernst er ikke syk, presiserer de to søstrene Svanhild Gaasvær og Kirsten Wangbergtrø. - Det er hans utviklingshemning og autisme, ikke at han er sengeliggende, som også nå er hans store utfordring. Det vil ikke by på medisinske problemer å la han komme tilbake til sitt kjente miljø. Selv om han har ligget i sengen i snart to år, er hans tilstand rent medisinsk pr. i dag likevel bedre enn da han ble syk. Alle prøver er normale. Det er ikke funnet noen somatiske grunner

til at han ikke vil stå opp. Vi mener det i dag er god grunn til å omtale ham som en «frisk, sengeliggende person».

De to søstrene er samtidig innforstått med og har også formidlet til helseadministrasjonen at broren i motsetning til da han var oppegående hjemme, ikke lenger trenger å ha to ansatte hos seg på dagtid i tillegg til egen nattevakt. - Etter institusjonsårene avtok både utageringen og selvskadingen gradvis. Etter at han ble sengeliggende skjer det i mindre grad, men fortsatt som tegn på at han ikke er tilfreds, føler seg usikker eller ikke blir forstått. I den grad han trenger medisinsk oppfølging mener vi at den kan ivaretas av fastlegen og hjemmesykepleien på lik linje med andre hjemmeboende og pleietrengende pasienter i kommunen.

Søstrene understreker at det ikke er samarbeidet med de ansatte og ledelsen på sykestua som gjør at de motsetter seg at broren skal bo på sykestua. - De gjør så godt de kan med sine begrensede ressurser. Vår kritikk handler først og fremst om at Ernst er blitt tvangsflyttet og urettmessig fratatt sitt hjem, et miljø og det gode tjenestetilbudet han hadde der over lang tid. I tillegg til Ernsts spesifikke behov, handler denne saken om det høyst prinsipielle rundt både hans og andre utviklingshemmedes rett til å velge å bo i eget hjem, presiserer Svanhild Gaasvær og Kirsten Wangbergtrø.

Et overgrep mot Ernst og pinlig for Vikna kommune

-Tvangsflyttingen av Ernst er et overgrep. Det at Vikna kommune ennå ikke har greidd å rydde opp, men fortsatt velger å se bort fra fylkesmannens pålegg om å flytte ham hjem, er pinlig og nærmest paradisk. Jeg fatter ikke at politikerne kan akseptere situasjonen.

Leder av NFU Nord-Trøndelag fylkeslag, Snorre Ness, legger ikke skjul på sin oppfatning om at det politiske systemet i Vikna virker uryddig. - Politikerne lener seg på administrasjonen, stoler blindt på fagkompetansen i kommunen og dermed også på at det er de som vet best.

På spørsmål om hvorfor han tror det er blitt slik, svarer Ness at det i første rekke handler om at hovedutvalg-systemet ble fjernet for ca. 20 år siden. -Siden er flertallet av sakene som kommer inn til kommunen blitt delegert til administrasjonen. I dagens politiske system har det resultert i at politikerne stort sett bare setter rammer for kommunens virksomhet. De befatter seg langt mindre med enkeltsaker og kommunens tjenester i motsetning til tidligere da de var tettere på for eksempel helse- og omsorgssakene, sier Snorre Ness.

Politikerne i Vikna stoler blindt på fagkompetansen i kommunen, mener Snorre Ness.

Uforsvarlig å flytte Ernst Sund hjem igjen

-Jeg beklager oppriktig at det er så stor uenighet mellom Vikna kommune og pårørende og verger om hva som er best for Ernst Sund. Som øverste fagansvarlig i kommunen har jeg imidlertid ikke anledning til å gi en av våre innbyggere et tilbud jeg mener er uforsvarlig.

Det sier helse- og sosialsjef Pål Sæther Eiden til SFA.

På spørsmål om hvordan han kan forsvare å holde en person på institusjon mot sin vilje når fylkesmannen allerede i januar 2014 konkluderte med at vilkårene for å bruke en hjemmel i pasient- og brukerrettighetsloven ikke er til stede, svarer Sæther:

- Jeg er selvsagt fullstendig klar over hva fylkesmannen mener. Min jobb er imidlertid å sørge for at både Ernst Sund og andre innbyggere med samme somatiske behov og behov for kompetanse som ham, får et forsvarlig tilbud. Den kompetansen har Vikna kommune kun på Rørvik sykestue. Hadde ikke Sund hatt autisme og utviklingshemning, ville det ikke vært noen diskusjon om at også han ville vært best tjent med dette tilbudet.

Eiden fortsetter: - Etter at Ernst Sund ble fullstendig pleietrengende har han ikke lenger behov for to ansatte hos seg på dagtid i tillegg til egen nattevakt slik han hadde behov for hjemme før han ble sengeliggende. Den gangen var det mye selvsikring og utagering. De ansatte som jobbet hos ham der ble dessuten omplassert etter at han ble overført til sykestua. Jeg har derfor ikke lenger tilgang på den bemanningen Ernst Sund hadde tidligere. Etter at fylkesmannen opphevet sitt første vedtak, søkte vi riktignok etter folk. Vi fikk imidlertid ikke på langt nær det tilstrekkelige antallet kvalifiserte søkere som hadde kunnet gi ham de tjenestene han trenger i eget hjem slik helsetilstanden hans er i dag.

Ikke oppbevaring

- Pårørende er hos Ernst Sund i flere timer hver dag. De er svært bekymret for hans fysiske og psykiske helse på sykestua og mener at tilbudet han får der er ren oppbevaring?

- Vi er grunnleggende uenige i dette. Før vedtaket om flytting til sykestua ble

fattet, ble det foretatt en grundig medisinsk vurdering av hans behov for tjenester der også lege, habiliteringsteam og spesialisthelsetjeneste var involvert. For å imøtekomme de pårørende har vi i tillegg til medarbeiderne på sykestua tatt inn to ansatte som tidligere jobbet hos Ernst Sund da han bodde hjemme. De er hos ham der i 2 x 2 timer hver ukedag – eller 20 timer pr. uke. De kjenner ham godt og gjør alt de kan for at han skal få mest mulig stimulering.

Ernst Sund får i tillegg mye oppfølging av sine familiemedlemmer. Det kan ikke være riktig at de fast ansatte på sykestua skal bruke enda mer tid på stimulering enn de faktisk gjør når de pårørende er der så mye. Jeg er dessuten usikker på om for mye aktivitet og språkstimulering er av det gode. Kanskje Ernst Sund rett og slett ønsker rolige dager. Han har fått atskillig mer ro i kroppen nå.

Jeg opplever med andre ord at påstanden om at vi ikke ivaretar hans fysiske og psykiske helse godt nok som urettferdig og urimelig – ikke minst på de ansattes vegne. Jeg kan tvert imot garantere at Ernst Sunds behov er ivare tatt fullt ut, presiserer Pål Sæther Eiden.

- Kommunen blir anklaget for å ville spare penger i denne saken. Det henvises blant annet til at Ernst har atskillig færre tjenesteytere rundt seg nå i forhold til hva han hadde i egen leilighet?

- Ernst Sund har i dag den bemanningen han etter en grundig faglig vurdering har behov for. Jeg kan med hånden på hjertet forsikre at denne saken aldri har dreidd seg om å spare penger.

- Handler det ikke etter hvert også om at dere trenger den kommunale leiligheten Ernst Sund har bodd i til andre?

- Det er ingen grunn til å legge skjul på at vi trenger flere gode botilbud til våre innbyggere med utviklingshemning. Det

Helse- og sosialsjef Pål Sæther Eiden i Vikna kommune.

har imidlertid heller aldri vært et tema i denne saken.

Habiliteringstjenesten

På spørsmål om hvorfor han etter fylkesmannens siste vedtak har innhentet en utvidet erklæring fra habiliteringstjenesten i Helse Nord-Trøndelag HF om hva slags pleiefaglig kompetanse 63-åringen trenger – uten å informere pårørende – svarer Eiden innledningsvis at han på dette tidspunkt opplevde at den første erklæringen fra samme instans ikke var utfyllende nok.

- Svaret derfra er klinkende klart: Ernst

Siste!

Mye har skjedd siden SFAs utsendte var i Rørvik 7. mai til bladet gikk i teknisk produksjon i slutten av måneden:

Vergen og pårørende har ved flere anledninger ønsket å formidle sitt syn på saken for politikerne i kommunen, men fått nei fra rådmannen. I kommunestyremøtet 22. mai skulle det vært fremmet interpellasjon om saken. Da politikerne som skulle levere teksten til interpellasjonen, tok kontakt 8 dager før kommunestyremøtet, fikk han beskjed om at fristen hadde gått ut dagen i forveien. Ernst Sunds verge sier at han har lest gjeldende reglement for kommunestyremøter som viser en frist på en uke, mens det ble henvisning til et nytt reglement som sier syv virkedager. Dette reglementet er i følge samme politiker ennå ikke vedtatt.

Dokumenter

Da kommunen hadde fattet nytt vedtak, fikk Bjørn Overrein flere dokumenter. I det første kunne han kort fortalt lese at en søknad om Brukerstyrt Personlig Assistanse (BPA) for Ernst Sund i eget hjem var avslått. Deretter fulgte både en søknad om og vedtak om at langtidsopphold for 62-åringen på Rørvik sykestue fra 1. juni var innvilget. Den første var underskrevet av avdelingsleder for Tjenester for psykisk utviklingshemmede,

den andre av saksbehandler ved sykestua. Verge ble ikke kontaktet i denne prosessen.

Det tredje dokumentet var den tidligere nevnte utvidete erklæringen fra habiliteringstjenesten om hva slags pleiefaglig behov Ernst Sund har behov for og hvor hans behov for bistand best kan ivaretas.

Rettslig vurdering

Det siste brevet var kopi av et brev fra Kommunenes Sentralforbund til Vikna kommune – skrevet på bakgrunn av at helse- og sosialsjef Pål Sæther Eiden har bedt om en rettslig vurdering om kommunens helse- og omsorgstjenester til Ernst Sund.

I brevet får fylkesmannen i Nord-Trøndelag meget kort fortalt kritikk både for å ha omgjort kommunens tvangsvedtak og for å ha misforstått både kommuneloven og helse- og omsorgstjenesteloven. KS kritiserer også fylkesmannen for manglende oppfølging av sitt tilsynsansvar overfor verger. KS mener at vergen ikke har handlet i tråd med vergemålslov-en om å ivareta interessene til den som er under vergemål.

Ny NFU-klage til Vikna kommune

NFU vil selvsagt sende ny klage på Vikna kommunes håndtering av denne saken.

Juridisk rådgiver i NFU, Hedvig Ekberg, stiller seg undrende til at kommunen ber en avdelingsleder om å søke på vegne av og deretter innvilge langtidsopphold på Rørvik sykestue for Ernst Sund – uten å informere verge og pårørende. – Jeg har aldri tidligere hørt om en helseadministrasjon som har gjort noe tilsvarende. En liknende praksis kan kun skje hvis det ikke finnes noen i kretsen rundt som kan søke på vegne av den det gjelder. Ernst Sund har imidlertid både en fullt ut kompetent verge og engasjerte pårørende som ville ha gjort det – hvis de vel og merke hadde ment at det var et slikt tilbud han trenger.

Ekberg stiller seg i tillegg uforstående til at helse- og sosialsjefen i tillegg – og også uten å orientere pårørende og verge – ber om en utvidet vurdering av habiliteringstjenesten om hva slags pleiefaglig kompetanse Ernst Sund har behov for. – Erklæringen er datert 14. april, mens de fikk først lese den 25. mai – altså godt over en måned senere. Det at Pål Sæther Eiden på toppen av det hele ber Kommunenes Sentralforbund om å avgi en rettslig erklæring om dagens helse- og omsorgstilbud til 63-åringen – også uten å holde verge og pårørende orientert – er nesten ikke til å tro.

Insinuerende

Uttalelsen fra KS er ikke god. Den har et ensidig fokus, mener NFUs juridiske rådgiver. – Vi vil i klagen selvsagt både ta opp kritikken KS kommer med om fylkesmannens håndtering av saken og advokatens insinuerende uttalelser om jobben vergen har gjort for å ivareta Ernst Sund på best mulig måte.

NFU har kort og godt en klar oppfatning om at den måten både Vikna kommune og nå også Kommunenes Sentralforbund velger å forholde seg til denne saken på, ikke kan karakteriseres som annet enn maktmisbruk, sier Hedvig Ekberg.

Sunds nåværende tilstand tilsier at det er uforsvarlig å flytte ham hjem igjen. Skal man som øverste fagansvarlige i en kommune kunne velge hvorvidt man vil ta en anbefaling fra spesialisthelsetjenesten alvorlig eller ikke? I så fall kan jeg ikke skjønne annet enn at vi kan legge ned hele tjenesten, mener Eiden.

Det falt ham heller ikke inn at 63-åringens pårørende og verge ville ha noe imot at han innhentet en ny vurdering fra habiliteringstjenesten i en så fastlåst konflikt. – Det har ikke på noe tidspunkt vært min mening at den skulle holdes hemme-

lig for vergen og de pårørende. En utvidet vurdering fra spesialisthelsetjenesten kan da bare være i Ernst Sunds interesse. Jeg er ellers forundret over at fylkesmannen ikke på noe tidspunkt selv har tatt kontakt med habiliteringstjenesten.

– *Hva skjer nå?*

– Det må selvsagt fattes et nytt vedtak, men jeg er fortsatt usikker på hva slags vedtak det blir, svarer Pål Sæther Eiden. Som avslutningsvis legger til at denne betente saken er både tøff og vanskelig for alle involverte.

Er du på jakt etter ledig kontor i Oslo sentrum?

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) (www.nfunorge.org) holder til i moderne, trivelige og lyse lokaler i 7. etasje i Folketeaterbygningen, Youngstorget 2 a, 0028 Oslo. Vi har for tiden tre kontorer á ca. 9 –11 kvadratmeter ledig for fremleie med tilgang til møteromsfasiliteter, primært til en frivillig virksomhet.

Er du på jakt etter kontorplass for en kortere eller lengre periode, ta kontakt med NFU ved Tone Hammerlund, tlf. 22 39 60 50 for en uforpliktende samtale.

Brukerstyrt personlig assistanse i Aleris er supert!

tlf: 66 76 18 60
e-post: bpa@aleris.no
www.aleris.no/bpa

Skal forske på selvbestemmelse

Det neste året skal Magnus Sten (32) fra Namsos være med å intervju 10 andre voksne med utviklingshemning om selvbestemmelse.

Prosjektet «Slik vil jeg ha det!» drives av de tre høgschooler i Midt-Norge – Høgskolen i Nord-Trøndelag, Høgskolen i Sør-Trøndelag og Høgskolen i Molde. Senter for omsorgsforskning i Midt-Norge overvåker metodebruken.

- Så langt vi vet er det første gang i Norge at personer med utviklingshemning selv bidrar som medforskere, sier prosjektleder May Østby, som jobber ved Høgskolen i Molde til Trønder-Avisa.

Initiativet til prosjektet kommer fra vernepleierutdanningen ved de tre høg-

skolene, men ble spilt inn til NFU som var en naturlig samarbeidspartner. Magnus har allerede vært med på å lage åtte videoer gjennom forprosjektet «Mitt Hjem – Min arbeidsplass» som tidligere har fått bred omtale i SFA1/14.

I videoene beskrives sanne historier om mennesker med utviklingshemnings egne opplevelser av hvordan det er å bli overstyrt av utenforstående – spesielt i eget hjem.

Vikingskip-lekene 2014

Lørdag 27. september arrangerer årets Vikingskip-leker for personer i alle aldre med utviklingshemning.

På programmet står blant annet musikk og bevegelse, boccia, sykkelaktiviteter, bueskyting, laserskyting, teppecurling, golf, badminton, natursti, rullestolaktiviteter, dans. Fotball, håndball og spinning.

Det hele avsluttes med premieutdeling og dans. Interesserte kan ta kontakt med Wenche Haslie på Hamar kulturkontor. Hun har telefon 62 56 31 28/98 69 61 17 og e-post: wenche.haslie@hamar.kommune.no

Påmeldingsfristen er 12. sept.

Magnus Sten (nummer to fra venstre) var med i prosjektgruppen (bildet) for «Mitt hjem min arbeidsplass». Nå skal han bidra som medforsker i «Slik vil jeg ha det!» (Foto: Ingunn S. Bulling)

Deltakerne på breakdance-kurset ga alt – krevende fysiske utfordringer til tross!

Åsne Susanne Viken Gautefall viser sitt portrettbilde til Gunbild Skinlo.

Et supert kulturarrangement!

NFU Sogn og Fjordane fylkeslags 26. Kulturfestival i Førde nylig ble nok en intens og opplevelsesrik helg for de ca. 250 deltakerne som i år kunne delta på kurs i band, bildekunst, eventyr og kulissemaling.

AV: BITTEN MUNTHE-KAAS

Og igjen summet det av gjensynsglede, aktiviteter, fellesskap og samhold på dette store årlige arrangementet. Som nok en gang gikk knirkefritt av stabelen i samarbeid med Fylkessenteret for musikkterapi i Sogn og Fjordane fylkeskommune.

Noe av det som også alltid setter sitt sterke preg på denne årlige kulturhelgen er de profesjonelle instruktørene som setter sitt kvalitetsstempel på det faglige innholdet. Hver av dem fortjener en egen omtale. Vi håper ikke vi fornærmer

noen når vi likevel fokuserer på de to deltakerne i NRK TV-programmet Norske Talenter som hadde ansvaret for kurset i breakdance. Maken til entusiasme som Daniel Grindelang og Halvard Haldorsen formidlet skal det letes lenge etter! Deres glede, entusiasme og beundring over deltakernes ferdigheter og ikke minst vilje til å lære og stå på i den fysisk krevende dansen de skulle øve inn, smittet så sterkt over på mange av dem at det lød høylydte oppgitte stønn hver gang de to instruktø-

rene forkynte at det var på tide med pause.

Gjennomgangstemaet på alle årets kurs var «Grease». Deltakerne på malekurset malte til og med bildene sine etter den fengende musikken. Etter å ha overvært den fantastiske festforestillingen med hundrevis av publikummere der alle deltakerne bidro, var det ingen i tvil om at samtlige både hadde lært og opplevd mye som de kunne ta med seg videre.

Summa summarum: Et supert arrangement!

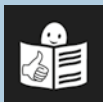

Profesjonelle og ikke minst engasjerte instruktører setter sitt kvalitetsstempel på dette kulturarrangementet.

Unni Dvergsdals portrettbilde vakte oppsikt på bildekunstkurset.

LETTLEST

Breakdance skapte stor entusiasme på kulturfestivalen i Førde.

Det var de to deltakerne i NRK TV-programmet Norske Talenter som hadde ansvaret for dette kurset.

Daniel Grindeland og Halvard Haldorsen viste en stor glede, entusiasme og beundring over hvor flinke deltakerene var.

26 ganger har NFU Sogn og Fjordane fylkeslag arrangert denne kulturfestivalen.

Her ble det nok en gang gjensynsglede, aktiviteter, fellesskap og samhold. Gjennomgangstemaet på alle kursene var "Grease".

Deltakerne på malekurset malte til og med bildene sine etter den fengende musikken!

Komplette kvalitetsopphold

Bli med til Casas Heddy!

Avgang hver mandag

- Innebasseng 34°C
- Trening / trimrom
- Behandling / velvære
- Bagasje levert på rommet
- 2 varme svømmebasseng

CASAS HEDDY

Organiserte helsereiser til
Lanzarote, Kanariøyene

På Casas Heddy er det vakre, tilrettelagte omgivelser i varmt klima. Vinteren er som en varm norsk sommer.

Tlf. 33 39 88 88

www.casasheddy.no

booking@casasheddy.com

Legg endringsforslaget om arbeidsmarkedspolitikken på is

Arbeidsminister Robert Eriksson vil konkurranseutsette samtlige attføringstiltak for sykmeldte, arbeidssøkende og personer med nedsatt arbeidsevne.

Allerede før statsrådets forslag til endringer i arbeidsmarkedstiltakene var lagt ut på departementets nettsider nylig, kom protestene i media fra opposisjonen og tiltaksbedriftene. NFUs forbundsleder Jens Petter Gitlesen har både lagt ut flere av disse oppslagene og selv i skrivende stund (slutten av mai, red. anm.) rettet søkelyset på denne saken i to grundige artikler på www.nfunorge.org.

Gitlesen avslutter den ene artikkelen han har kalt «Handlekraft i overkant» med følgende oppfordring til Robert Eriksson: Legg endringsforslaget på is og hold fokus på stortingsmeldingen om arbeidsmarkedstiltakene som er varslet høsten 2014!

Hasteprojekt

NFUs forbundsleder påpeker samtidig at få vil være uenige i behovet for endringer. Han mener likevel at en med fordel kan vente med dem til man vet hvordan en ønsker fremtidens arbeidsmarkedstiltak. - Det er stor forståelse for behovet for en helhetlig gjennomgang av arbeidsmarkedspolitikken. Forslaget om endring av forskrift om arbeidsmarkedstiltak inngår imidlertid ikke i noen helhetlig ramme.

Det er heller ikke konsekvensutredet og fremstår som et hasteprojekt, mener Gitlesen.

Stort problem

Han synes også det er en sannhet med modifikasjoner når Robert Eriksson i et intervju med NRK hevder at forslaget ikke berører mennesker med utviklingshemning. - Tiltak om avklaring og oppfølging av arbeidssøkere med nedsatt arbeidsevne omfatter i praksis ikke personer med utviklingshemning. Men nettopp dette er et stort problem: Knappt noen med utviklingshemning deltar i det ordinære arbeidslivet på tilnærmet ordinære vilkår. Få om noen med utviklingshemning deltar heller i ordningen "Arbeid med bistand", selv om ordningen i utgangspunktet var tiltenkt nettopp dem.

Benyttes dagens status som premiss for morgendagens arbeidsmarkedstiltak, så trenger vi ikke noen gjennomgang av feltet. I så fall har en allerede sagt at dagens situasjon skal fortsette – selv om jeg tviler på at arbeids- og sosialministeren har gitt opp tanken om et inkluderende arbeidsliv, skriver Jens Petter Gitlesen.

Jens Petter Gitlesen.

Robert Eriksson.

Foto: Stortinget ©

Hvem får dronning Sonjas skolepris?

Utdanningsdirektoratets råd for likeverdig utdanning (URLU) oppfordrer nå ulike organisasjoner om å ta kontakt med skoler eller skoleeiere dere mener gjør et godt arbeid innenfor kriteriene for Dronning Sonjas skolepris, og oppfordre dem til å lansere seg som kandidater til prisen.

Nominasjonen til prisen går via fylkesmenene, som har fått i oppdrag å nominere én eller to kandidater fra sitt fylke. Fylkesmenene har frist til å sende inn årets nominerte kandidater innen 3. september 2014.

Les mer om prisen, kriteriene og nominasjonsprosessen her: www.udir.no/Laringsmiljo/Skolepriser/Dronning-Sonjas-skolepris/Organisasjoner-kan-bidra-til-a-nominere-skoler-til-Dronning-Sonjas-skolepris/

Foto: Sølve Sundsbø / Det kongelige hoff.

Advarer mot anbud

Arbeidsgiverforeningen for Vekst- og attføringsbedrifter (ASVL) advarer landets ordførere mot konsekvensene av arbeids- og sosialminister Robert Erikssons forslag om å åpne arbeidsmarkedstiltakene for anbudsutsettelse.

-Anbud er ikke noe nytt. Det passer for eksempel godt når kommunen skal kjøpe inn renholdstjenester og asfalt. Men det passer ikke for attføringstjenester, skriver ASVL i brevet til landets ordførere der det blant meget annet også blir vist til at kommersielle tilbydere i så fall vil konsentrere seg om de gruppene som er enklest og billigst å hjelpe.

Både brevet fra ASVL til landets ordførere og høringsnotatet fra Arbeids- og sosialdepartementet er lagt ut i sin helhet på www.nfunorge.org

Støttekontakt i bofellesskap?

Du kan ha rett til støttekontakt selv om du bor i et bofellesskap der det er tjenesteytere til stede hele døgnet. Asker kommune mente noe annet, men vedtak ble omgjort av Fylkesmannen.

AV ADVOKAT PETTER KRAMÅS
ADVOKATFIRMAET HESTENES OG DRAMER
PETTER.KRAMAAS@HESTENESDRAMER.NO
WWW.HESTENESDRAMER.NO

Vi har tidligere (Samfunn for Alle nr. 1–2014) omtalt retten til individuelt tilrettelagte tjenester når du bor i et bofellesskap. Denne retten omfatter også støttekontakt, når du har behov for individuell bistand til en meningsfull fritid.

Du mister ikke retten til å ha støttekontakt fordi du flytter til eller bor i en kommunal utleiebolig. Det gjelder enten det er døgn tjenester knyttet til denne boligen eller ikke.

Vi hører stadig om kommuner som i sin informasjon til brukere sier at de mister retten til støttekontakt når de flytter til et bofellesskap. Vi ser også en rekke enkeltsaker der kommuner avslår søknader om støttekontakt med samme begrunnelse.

Asker kommune avsto i 2013 en søknad om fortsatt støttekontaktjeneste i en enkeltsak der søker skulle flytte til kommunal omsorgsbolig:

”NN er tildelt omsorgsbolig (...). Hun vil der få 100% helse- og omsorgstilbud. Dette innebærer at vilkår for andre tjenester opphører, herunder også støttekontakt. Det vil være omsorgsboligens ansvar å gi NN en meningsfull og aktiv fritid.”

Det skal tillegges at i enkeltvedtaket om tjenestetilbudet for øvrig var det ikke tatt inn konkretisering av personaloppfølging som muliggjorde individuelle aktiviteter i særlig omfang. Tilbudet om aktiviteter i fritiden var i all hovedsak tilrettelagt som fel-

les aktiviteter, og eventuelle individuelle aktiviteter forutsatte i praksis at det da var tilstrekkelig personale til stede. (Se nærmere om dette i den tidligere artikkelen i SFA nr. 1–2014.)

I vedtak i november 2013 omgjorde Fylkesmannen dette vedtaket og innvilget støttekontakt, med følgende begrunnelse:

”Sosial- og helsedepartementet har i brev 11. februar 2010 presisert at opphold i bofellesskap normalt ikke vil være grunnlag for å redusere støttekontakttilbudet. Vurderingen av om det er aktuelt å avslå tjenesten støttekontakt må avgjøres ut fra en individuell vurdering av brukers behov.”

I det omtalte brevet fra departementet i 2010 het det:

”Et bofellesskap for voksne er ingen ”bolig med heldøgns omsorgstjenester”, altså ingen institusjon, jfr. Forskriften til sosialtjenesteloven § 7-2. Hvordan den private boligen er organisert spiller ingen avgjørende rolle for vurderingen av tildelingen av støttekontakt. Det er behovet som avgjør. (...) Det følger av dette at opphold i bofellesskap med personale normalt ikke vil være grunnlag for å redusere støttekontakttilbudet.”

Disse merknadene knytter seg til bestemmelsene i den tidligere lov om sosiale tjenester. Det er ingen endringer i retten til støttekontakt som tjeneste som følge av at vi fikk nye lover fra 2012 (helse- og omsorgstjeneste-

loven og pasient- og brukerrettighetsloven.)

Hvis du ønsker støttekontakt og søker om det, må søknaden undergis ordinær saksbehandling og behovet vurderes individuelt. Dette gjelder uavhengig av hvordan du bor. Det kan være stor forskjell på individuell bistand fra en støttekontakt og annen bistand til aktivitet – for eksempel bistand fra personale tilknyttet boligen – og det må i hver sak vurderes konkret hva som er ditt behov og hva som er riktig tjeneste til deg for å oppfylle dine behov. Du har rett til støttekontakt dersom det er nødvendig for å sikre deg mulighet til å delta i aktiviteter ut fra egne interesser og behov.

Advokat Petter Kramås

Samarbeid og nye SAFO-regioner

SAFO-samarbeidet er basert på en felles visjon om likestilling og samfunnsdel-takelse. Hva kan vi så gjøre for å nå målene våre? Hvordan organiserer vi arbeidet best mulig? Dette er spørsmål alle organisasjoner må stille seg jevnlig, fordi omgivelsene fortløpende endrer seg.

VIGDIS ENDAL
DAGLIG LEDER I SAFO

Diskusjonene om SAFOs utvikling pågikk i eierorganisasjonene i 2013, og er fortsatt i gang.

Et uttrykt ønske er at SAFO framover skal bli et redskap for organisasjonene på hele det interessepolitiske området. Ettersom våre medlemsorganisasjoner har så mange felles interesser, er det gode muligheter for å få enda større gjennomslag. Det er et mål at alle fylkeslagene i NFU skal oppleve SAFO som et nyttig redskap i arbeidet med å oppnå vår felles visjon.

Det blir et stort behov for å løfte likestillingssaken framover. Kommune-strukturen som er satt i gang, vil blant annet kreve at noen holder dette perspektivet oppe i kommunene.

Videre samarbeid

I NFU har SAFO-samarbeidet blant annet blitt diskutert på fylkesledersamlingene og i landsstyret for å sikre for-

ankring i det videre arbeidet. Saker har også blitt drøftet i SAFOs hovedstyre.

Det er trukket noen konklusjoner, og noen prosesser er i gang for å fornye samarbeidet.

Visjonen for samarbeidet står fast. Det står også fast at SAFO er en paraplyorganisasjon som ikke tar beslutninger over hodet på medlemsorganisasjonene, men skal jobbe etter konsensusprinsippet. Dette betyr at vi fortsetter å arbeide sammen i saker vi er enige om.

I tillegg kan vi supplere hverandre. Vi har ulike målgrupper, men samme ideologisk ståsted. Det gir oss utfyllende kompetanse i møte med myndigheter og tjenesteytere sentralt og regionalt.

Mindre regioner

I dag er Safos regionsinndeling geografisk den samme som helseregionene.

For hovedstyret i SAFO har det vært viktig i diskusjonene at samarbeidet er godt forankret i eierorganisasjonene og deres respektive organisasjonsledd. Etablering av mindre regioner er en del av denne tanken. Håpet er at det vil gi muligheter for å bli bedre kjent på tvers, og styrke samarbeidet i flere saker der vi har felles mål.

SAFO får to formelle nivåer – et sentralt og et regionalt. Andre samarbeidsformer er tenkt mer prosjektrettet eller i form av samarbeid mellom regioner.

De nye regionene som etter hvert skal etableres, vil rent geografisk bli de samme som Norges Handikapforbunds ni regioner. SAFO-regionene vil

da få samme postadresse som NHF-kontorene som er bemannet. Dermed blir det mulig for myndigheter og andre å nå de formelle SAFO-regionene på dagtid. Foreløpig er dette på planleggingsstadiet, og vi vil senere gi nærmere melding om når dette gjelder fra.

Vil ha innspill

Denne omorganiseringen er fortsatt under planlegging. Det er nedsatt en arbeidsgruppe som skal foreslå praktiske løsninger, både om hvordan vi skal få til en lite byråkratisk, men demokratisk struktur, og hvordan vi rent praktisk kan legge til rette for godt samarbeid. Fra NFU deltar administrasjonssjef Tone Hammerlund og leder av NFU Nord-Trøndelag fylkeslag, Snorre Ness. Undertegnede er sekretær for gruppen.

Har du gode ideer og innspill? Send en mail til oss på post@safo.no

NHF- regionene

Dette er dagens regioninndeling i NHF:

- Aust-Agder/Vest-Agder
- Oppland/Hedmark
- Oslo
- Buskerud, Vestfold og Telemark
- Østfold og Akershus (Oslo)
- Nordland, Troms og Finnmark
- Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal
- Rogaland og Hordaland
- Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Vigdis Endal.

Inspirert til aktivt liv

Hele 443 ungdommer, deres foreldre, andre pårørende og fagfolk deltok på den 8. landskonferansen om Downs syndrom i Trondheim nylig. Årets tema «Inspirasjon til et aktivt liv» gikk igjen som en rød tråd og så også ut til å prege stemningen på det to dager lange arrangementet.

AV: TORILL VAGSTAD

Stemningen var upåklagelig blant ungdommene og deres ledsagere på landskonferansen. (Foto: Vernepleierlinjen ved Høgskolen i Trøndelag)

I tillegg til å se den tankevekkende forestillingen «Annerledeshet» med skuespillere med og uten utviklingshemning i den frittstående teatergruppen Integretto, kunne deltakerne velge mellom flere titalls foredrag og parallellsesjoner om ulike temaer. Stikkord: Selvbyggere av bofellesskap i Bergen og Verdal, seksualitet og utviklingshemning, motivasjon og hva som skaper interesse hos hver enkelt, self-talk – om å snakke med seg selv, overgangen til videregående skole/ inkluderende opplæring og bruk av BPA, arbeid og aktivitet, forskning og helse, hjelpemidler til læring, kommunikasjon og kognisjon, fritid, aktivitet og utvikling, grensesetting, overganger fra barnehage til skole – for å nevne bare noe.

Spalteplassen tillater heller ikke omtale av det de norske og utenlandske foredragsholderne formidlet. Men – forvil ikke: Lederen av Norsk Nettverk for Downs Syndrom (NNDS), Lars Erik Brustad, forsikrer i en kommentar til SFA at alt materiale som arrangørene får, vil bli

lagt ut fortløpende på landskonferansens nettside www.lk2014.no

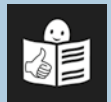
Ungdomskonferansen

De ca. 30 ungdommene med Downs syndrom hadde sitt eget konferanseopplegg. Kosthold og trening, kroppen min og venn kontra kjæreste var blant temaene som stod på den faglige delen av deres program. De deltok også på trening, sang- og ungdomsdans i Trondheim. Høydepunktene ble likevel møtene med detektiv Downs og Gamsten og Erik Hoftun på Lerkendal stadion. Deltakerne øvde dessuten inn sin egen sang og dans som ble vist på avslutningsseremonien.

Fotoutstilling

Vi anbefaler for øvrig leserne om å gå inn på www.lk2014.no og se fotoutstillingen som ble vist på konferansen. Elevene ved Norsk fotofagskole i Trondheim skal ha all ære av bildene de har tatt av barn, ungdom og voksne med Downs syndrom i ulike aktiviteter.

LETTLEST

Self-talk – om å snakke med seg selv var et av temaene på landskonferansen om Downs syndrom i Trondheim nylig.

Andre temaer var for eksempel selvbyggere av bofellesskap i Bergen og Verdal, seksualitet og utviklingshemning, motivasjon og hva som skaper interesse hos hver enkelt – og mange flere.

Temaet «Inspirasjon til et aktivt liv» gikk igjen i alt som foregikk på konferansen.

De 443 ungdommene med foreldre og pårørende og fagfolk fikk også med seg forestillingen «Annerledeshet». Der spilte skuespillere med og uten utviklingshemning.

Ungdommene hadde sitt eget konferanseopplegg.

Temaer her var blant annet kosthold og trening, kroppen min og venn eller kjæreste.

Vil skape nettverk for nyblitte foreldre

- Bakgrunnen for at vi har holdt foredrag for ansatte på helsestasjoner, i habiliteringstjenesten og på barsel- og barneavdelingen, er at vi ser dem som viktige bindeledd i vårt arbeid med å nå fram til nybakte og nyttilflytete foreldre og vise at de ikke er alene.

AV: BITTEN MUNTHE-KAAS

Mødrene Åse Thygesen Sande og Anne Grethe Svendsen vil gi støtte og hjelp til nyblitte foreldre med barn med utviklingshemning eller andre utfordringer.

SFA var til stede da mammaene Anne Grethe Svendsen og Åse Thygesen Sande i NFU Sør-Gudbrandsdal lokallag holdt foredrag for ovennevnte ansatte på en fagdag på sykehuset i Lillehammer nylig. Foredraget var det tredje og siste i rekken. Det kom tydelig fram at den lydhøre forsamlingen var engasjert i det de to mødrene fortalte. Alle ville mer enn gjerne bidra til å spre informasjon om kontakttilbudet deres videre.

Bakgrunnen for mødrenes engasjement var et kurs i regi av NFU Oppland fylkeslag for småbarnsforeldre i oktober i fjor. Der ble søkelyset nettopp rettet mot at nyblitte foreldre flest til barn med både utviklingshemning og andre utfordringer, kan ha behov for å møte andre som selv har erfart at spørsmålene og bekymringene, kan være mange. Ideen om å lage en kontaktbrosjyre for å nå fram til disse familiene dukket opp samtidig, og den slapp

ikke Anne Grethe og Åse taket i siden.

Begge erfarte selv hvor viktig det var å ha noen å snakke med da deres barn med utviklingshemning ble født. De fikk samtidig mye god informasjon og oppfølging fra fagfolk den gangen. De to mødrene vet derfor at i en situasjon som oppleves kaotisk, er det også trygt og godt å møte andre som selv har hatt tilsvarende opp- og nedturer og kan vise vei i systemer og hjelpeapparat.

- I et slikt fellesskap vil nyblitte foreldre i tillegg oppleve at det er et stort fokus på barnas ressurser og muligheter. Her vil de dessuten møte familier med større barn og få gode råd på bakgrunn av deres erfaringer. Sammen kan vi bygge opp et nettverk der både barn og voksne har glede av å møte hverandre. Foreldre som bor utenfor vår region som er Lillehammer og Sør-Gudbrandsdal og ikke kjenner familier i samme situasjon, er også hjertelig vel-

komne til å bli en del av fellesskapet vårt, presiserer Anne Grethe Svendsen og Åse Thygesen Sande.

Kontaktopplysninger

De to mødrene har mye egenerfaring. I kontaktbrosjyren som nå er ferdig og skal distribueres til en rekke faginstanser som har med nyblitte foreldre til barn med funksjonsnedsettelse å gjøre, leser vi at Anne Grethe Svendsen er mor til fire. Både en datter på 18 og en fostergutt på tre har Downs syndrom. Hennes telefon og e-postadresse er 480 68 437 og olmsvend@online.no

Åse Thygesen Sande er mor til to – hvorav minstejenta på seks år har Downs syndrom. Åse har telefon 99 55 10 30 og e-post assande@online.no

Endelig – en bok om inkludering i praksis!

TEKST OG FOTOS: BITTEN MUNTHE-KAAS

Bøker med gode eksempler på inkludering i praksis på ulike livsområder har vært mangelvare. Men endelig er den her – utgitt av Universitetsforlaget. I «Inkludering i praksis» skriver en rekke foreldre og fagfolk om holdninger, pedagogiske og organisatoriske grep som må ligge til grunn for at barn og unge med funksjonsnedsettelse skal oppleve seg inkludert i fellesskapet med jevnaldrende.

De tre redaktørene, mor og sosialantropolog Lise Lundh, seniorrådgiver i Statped, Herlaug Hjelmbrække og ph.d.-stipendiat i spesialpedagogikk, Signhild Skogdal, skal ha all ære for dette viktige prosjektet. Denne boka vil utvilsomt inspirere og motivere flere til å satse på en praksis der mangfoldets muligheter blir brukt til beste for alle barn og unge for å vise at det er mulig å skape et samfunn for alle.

Vi skulle så gjerne ha omtalt hvert eneste kapittel i boka – skrevet av foreldre og fagfolk som med entusiasme formidler egne erfaringer i arbeidet med å fremme

Lise Lundh, Hjerlaug Hjelmbrække, Signhild Skogdal (red.)

Inkluderende praksis

Universitetsforlaget 2014
ISBN 978-82-15-02178-2

Lise Lundh presenterte boka på møtet i Utdanningsdirektoratets brukerforum for inkluderende opplæring nylig.

et inkluderende miljø. Spalteplassen tillater ikke det – men vi garanterer uansett viktige leseopplevelser og mange aha-opplevelser. Budskapet som forfatterne formidler sier noe om at det ikke er de store investeringene eller avanserte organisatoriske grep som ligger til grunn for godt samvær og samhandling mellom barn og unge.

Vi fristes likevel til å nevne et knippe eksempler – som Olivers hverdag i klasse 3A ved Verdalsøra barneskole, en treningskveld med Lars Jakob i Kolbotn bokseklubb, SKUG-senteret i Tromsø ressurscenter for tilpasset musikkopplæring, skoletilbudet til Joakim med en sterkt fremadskridende sykdom som gradvis mistet funksjoner og Siljas hverdag i Tollmoen barnehage, – for å nevne bare noen ganske få. Alt skrevet av mennesker som står nær barna det handler om og som viser et godt samarbeid med brukerperspektivet i sentrum på tvers av fag, hjem og skole. John-Ingvar Kristiansens kapittel «Selvforståelse i en verden av andres forståelse» burde være obligatorisk lesning for alle – for å forstå den nære sammenhengen mellom hva som skjer for eksempel i skolen og hvordan barn ser på og bedømmer seg selv.

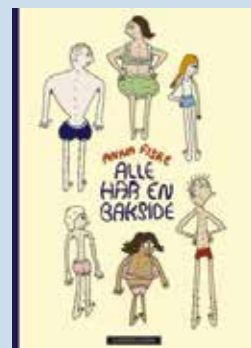
Summa summarum: «Inkludering i praksis» er blitt en bok full av livsmot og kraft – der mangfold presenteres som mulighet og der vilje til gode løsninger går igjen som en rød tråd.

Løp og kjøp – og bli mye klokere!

–bmk

Anna Fiske

Alle har en bakside

Cappelen Damm, 2014
ISBN: 9788202434977

Alle har en bakside

Visste du at alle mennesker har sin egen kropp? Og at hver kropp har en bakside?

Leserne vet det i hvert fall etter å ha lest Anna Fiskes siste bok «Alle har en bakside». Her skriver hun og viser ikke minst med sine morsomme illustrasjoner hvor forskjellige alle kropp er i form og farge. De viser at en kropp både kan være slitsom – for eksempel for en gammel mann med stokk som går oppover en trapp – og morsom for en dame som danser. Fiskes illustrasjoner viser oss at kropp utvikler seg fra gutt/jente – via ungdom til mann/dame, at det finnes små, større og store kropp, at kroppen trenger klær og mat osv. Boka avsluttes med at kropp blir slitne og trenger hvile.

Underveis stiller Anna Fiske spørsmål til leseren og inviterer til refleksjon og samtale: «Er du gutt, jente, ungdom, mann eller dame?», «Hvem er gammel? Hvem er ung?» og «Hvor på kroppen kan det vokse hår? Hvor på kroppen vokser det ikke hår?» – for å nevne bare noen.

Vi konstaterer nok en gang at forfatteren er en stor formidler. I denne undrings- og faktaboka som er utgitt med støtte fra Leser søker bok, stimulerer Anna Fiske sine lesere gjennom humor og nærhet til egne tanker, funderinger og bevisstgjøring rundt egen kropp.

Anbefales – for mange aldersgrupper!

Fokus på hjemme-hos-arbeidet

Enten man er bedt eller ubedt er det å være i den profesjonelle hjelperollen når man trækker over tersklene til andres hjem, ikke uten videre uproblematisk. Kommunale hjelpere må uansett tenke grundig gjennom verdimessige og etiske sider ved sitt hjemme-hos-arbeid.

PÅ SOR-KONFERANSE: BITTEN MUNTHE-KAAS

Dr. philos og førsteamanuensis Lars Gunnar Lingås ved Høgskolen i Buskerud og Vestfold og forfatter av en rekke fagbøker innen områdene etikk, yrkesetikk og sosialt arbeid holdt et tankevekkende foredrag om dilemmaer i hjelperollen på SOR-konferansen i Bergen om medbestemmelse nylig.

Han fortsatte:

- Det er snakk om mange – og ikke bare fysiske terskler i denne sammenheng. Det kan for eksempel oppstå rollekonflikter – som for eksempel om hvorvidt man som profesjonell tar ansvar for alt brukeren trenger, men glemmer å stille spørsmål om hvor mye pårørende skal ta seg av. De kan igjen ha i overkant høye forventninger til de ansatte. I så fall må man sammen gå gjennom det konkrete vedtaket brukeren har fått.

Deretter blir spørsmålet: Skal vi strekke oss lenger for å oppfylle målene som er satt for den enkelte eller ha et større fokus på å ivareta oss selv? Det bankende hjertet blir av og til likevel for blødende for de som trenger våre tjenester – og vi gir dermed for mye. Etter hvert vil den enkelte klarer mindre enn vedkommende faktisk kan. Slik oppstår det et avhengighetsforhold og den vi gir tjenester blir en passiv mottaker. Dette er den største fellen vi står overfor i hjelperollen, understreket Lingås.

Intimitetssfæren

Han la samtidig vekt på at kommunens representanter i tillegg trer inn i en intimitetssfære når de går over terskelen til et menneske som er avhengig av andres tjenester. - Det er da om å gjøre at de har et bevisst forhold til hva som er riktig og galt og ikke et øyeblikk glemmer at denne situasjonen har med makt og avmakt å gjøre.

Det å gi tjenester som innebærer at man får en formell maktposisjon overfor mottakerne, må utøves med ydmykhet. De mange dilemmaene kommunale tjeneste-

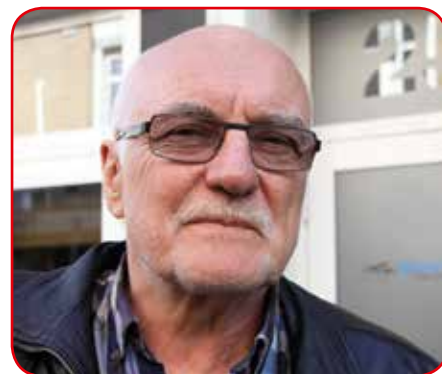
yttere står overfor i sine ulike roller fører til flere etiske dilemmaer samtidig.

Lingås minnet samtidig om at hjelpere som trækker over andres dørstokker er profesjonelle – mens de som mottar deres tjenester er legfolk i en pasientrolle, bruker av andres tjenester og borgere. - Det kan også oppstå flere interessekonflikter i denne sammenheng. Spørsmål tjenesteytere må stille seg er for eksempel: Hvem skal jeg «tar parti for» – brukeren/pasienten eller hans/hennes pårørende? Skal jeg være venn, «hushjelp» eller profesjonell? Skal jeg legge til rette for hjelp til selvhjelp? I slike situasjoner er det i stedet om å gjøre å tydeliggjøre hvordan man definerer egen rolle, hvilken funksjon man har og avklare hvilke forventninger man vil svare på for å kunne styre slike konflikter.

Skjulte verdier

Lars Gunnar Lingås kom dessuten inn på verdier når det gis og mottas hjelp, som holdes skjult. Stikkord er for eksempel biligst mulig omsorg, effektivt samfunn, at unyttige mennesker må koste minst mulig, holdninger om at «la fagfolkene ta seg av «dem» osv. - Slike hensyn til effektivitet vinner stadig mer fram – på bekostning av det menneskelige. Hver enkelt tjenesteyter må derfor stille seg følgende spørsmål og svare ærlig på følgende spørsmål: «Ville jeg vært mottaker av de tjenestene jeg selv gir?»

De skjulte verdiene er imidlertid mindre skjulte enn vi liker å tro. De pipler fram mellom linjene og ut mellom sidebeina. Ansatte i fattige kommuner lar seg lett prege av den kommunale terminologien som i sin tur forplanter seg nedover i rekene – fra ledelsen på rådhuset til lederne av de enkelte tjenestene som igjen preger fagspråket. Det er svært viktig at de ansatte bevarer det faglig-etiske språket de har lært og ikke lar det bli ødelagt av et annet som preges av tekniske og økonomiske hensyn. I motsatt fall kommer de skjulte

- Det å ha bevissthet om de ulike verdiene i hjelperollen, gir arbeidet mening, understreket førsteamanuensis Lars Gunnar Lingås.

verdiene til syne. Og når verdier kolliderer, kreves det etisk refleksjon og vilje til å ta ansvar og ikke flykte unna valgene man tar, presiserte Lars Gunnar Lingås.

Utfordring

De aller fleste av de mellom 6-700 deltakerne på denne SOR-konferansen gir tjenester til mennesker som er avhengig av andres bistand. Lingås avsluttet sitt foredrag med følgende utfordring:

- Det å være bevisst de ulike verdiene og etiske utfordringene i hjelperollen, gir arbeidet mening. Min definisjon på yrkesrollen er «å kunne det du gjør og å gjøre det du kan». Det krever at ansatte må oppdatere seg fortløpende rent faglig og ellers bidra på best mulig måte. Dere er velferdsstatens fotfolk. Vær stolte av det – for uten dere stopper Norge!

De som vil vite mer

Lars Gunnar Lingås har skrevet en rekke bøker om sosialfaglige og etiske emner. I «Over andres dørstokk» som ble utgitt første gang på Kommune-forlaget i 1999 og kom ut i 4. utgave i 2011, retter han søkelyset spesielt på de yrkesetiske sidene ved tjenesteytingen til ansatte som arbeider hjemme hos mennesker som trenger pleie – og omsorgstjenester.

Her gir forfatteren både en innføring i de verdimessige og etiske sidene og de mange praktiske og prinsipielle valgene som ansatte i hjelperollen kan bli stilt overfor. Han stiller ikke minst vanskelige spørsmål som det er viktig å ha reflektert over når den enkelte står i fare for å velge enkle løsninger.

Anbefales!

Ingen har noen gang med et annet menneske å gjøre uten å holde en del av dets skjebne i sin hånd.

(Knud Løgstrup)

Ufaglærte utfører tvangsvedtak

- Kommuner får fortsatt altfor ofte dispensasjon fra kravene til de ansattes kompetanse i saker som har med bruk av makt og tvang overfor personer med utviklingshemning å gjøre. Oppfølgingen om og veiledningen i reglene om tvangsbruk er også for dårlig. Dette går på den enkeltes rettsikkerhet løs, og det gjør oss urolige.

Seniorrådgiver Torill Vebenstad ved helse- og sosialavdelingen hos Fylkesmannen i Hordaland har jobbet med denne problematikken i mange år. I et innlegg på SOR-konferansen nylig minnet hun samtidig om at tilsyn i flere kommuner har vist at ansatte på ulike nivåer heller ikke kan nok om hva slags handlinger som lovverket definerer som makt og tvang og at det som dermed skjer kan være ulovlig. -Situasjonen blir ikke enklere av at det både hersker uklarheter om hvordan sentrale deler av lovverket skal forstås – og om hva som kan defineres som tvang og inngripende varslingssystemer.

Revisjon

Vebe stad avsluttet nylig et halvt års prosjektlederstilling i regi av Helsedirektoratet. Det handlet om revisjon av utdanningskravene i kapittel 9 og kompetansesituasjonen blant tjenesteytere til personer med utviklingshemning. Bakgrunnen var blant annet at det har skjedd flere lovendringer de senere årene – som for eksempel vergemålsreformen og pasient- og brukerrettighetsloven. Disse har skapt holdningsendringer for eksempel om den enkeltes samtykke og medbestemmelse.

Prosjektgruppen har foretatt en nøye

gjennomgang av tidligere evalueringsrapporter. Medlemmene har i tillegg analysert data om tvangsbruk som er innrapportert fra fylkesmennene og intervjuet ansatte i kommunene og habiliteringstjenestene i spesialisthelsetjenesten. De leverte sin rapport 1. mai.

Mye er ikke bra

Vebe stad la ikke skjul på at prosjektgruppen avdekket mye som ikke var bra. - Vi har imidlertid kommet med en rekke innspill og forslag til løsninger om hvordan man med riktig tilrettelegging kan redusere bruk av makt og tvang. Det var ikke enkelt. Et problem var uklarheter ved hvordan noen sentrale deler av lovverket skal forstås, et annet at det var vanskelig å finne de gode eksemplene.

Vi så også nærmere på hvordan dagens ulike sektorlover fungerer i forhold til bruk av makt og tvang – for eksempel på skole og dagsentre. Det samme gjaldt hva som skal defineres som vesentlig skade, hva slags typer tvangstiltak som skal kunne brukes, hvilke interesser som skal beskyttes i tillegg til selvbestemmelse og inngripende varslingssystemer. Vi rettet dessuten søkelyset på hvordan saksbehandlingen fungerer i denne sammenheng.

Kompetansesituasjonen

Det er lagt vekt på både å avdekke og forstå årsakene til psykiske problemer og traumer og hvordan slike lidelser kan forebygges i rapporten. I tillegg til å foreslå lokale, regionale og nasjonale tiltak har vi sett nærmere på hvordan behovet for dispensasjoner fra utdanningskravet der tvang er nødvendig, kan reduseres.

Det finnes verken oversikt over hvor mange det søkes dispensasjon for, om det søkes for en eller flere samtidig eller hvor mange som får det. Dette kan være noe av årsaken til at det hersker ulik forståelse om hva som kan rapporteres. Det fører i sin tur til at rapportene er vanskelige å tolke.

På tross av dette fastslo Vebe stad likevel at kompetansesituasjonen er blitt bedre i mange kommuner, selv om de har problemer med rekrutteringen av personer med høyskoleutdanning som det er et stort behov for. Det søkes dispensasjoner for stadig flere tjenesteytere som kan være under utdanning til helsefagarbeidere eller vernepleiere. Problemet er at det i så fall handler om dispensasjoner i fire år.

Ingen fyller alle utdanningskravene

Stadig flere kommuner lokker med god lønn, høyere stillinger til flere deltidsansatte og desentralisert tilbud om vernepleierutdanning. Mange tar dessuten alternative turnusordninger i bruk, har hevet kompetansen til eller omdisponert egne ansatte. Til tross for at slike tiltak har skapt positive endringer, har det ennå ikke ført til at en eneste kommune fyller alle utdanningskravene. Men selv om antallet dispensasjoner fortsatt er høyt – er tallene likevel ikke egnet til å trekke slutninger om den faktiske kompetansesituasjonen i tjenestene. De må derfor brukes med varsomhet, presiserte Torill Vebe stad

Seniorrådgiver Torill Vebe stad hos fylkesmannen i Hordaland.

Nordisk samarbeid

Utsendingene fra Sverige, Danmark og Norge møttes nylig på Emma Hjort der de i to dager diskuterte fremtidig samarbeid.

Det er etablert et nordisk samarbeid mellom organisasjonene som bare har medlemmer med utviklingshemning i Danmark, Sverige og Norge. Dette ble klart på et seminar på Emma Hjort i Bærum nylig.

Det var Rådgivningsgruppen i Bærum (RGB) som i utgangspunktet tok dette initiativet og inviterte representanter for organisasjonene Ulf (Danmark) og Grunden (Sverige). Representanter fra Bærum kommunale arbeidssentre (BKARådet) og Brobyggerligaen (BBL) deltok også på seminaret. Her diskuterte delta-

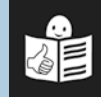
kerne levekårene for mennesker med utviklingshemning både generelt og spesielt i hvert land på livsområdene bolig, arbeid, fritid og ferie. Arrangørene hadde i forkant sendt ut en rekke spørsmål om forholdene under hvert område slik at gjestene kunne forberede svar om situasjonen i sine respektive land.

Samtalene og diskusjonene i løpet av seminaret viste at selv om mye er sammenliknbart, er det til dels også store forskjeller på tiltak og tjenester innen enkelte livsområder.

Deltakerne diskuterte i tillegg hva FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne sier om de samme temaene. De ble enige om å møtes igjen i Stockholm om et år.

bmk

LETTLEST

Rådgivningsgruppa i Bærum (RGB) har tatt initiativ til et nordisk samarbeid.

De inviterte folk fra organisasjonen Ulf i Danmark og fra organisasjonen Grunden i Sverige til et seminar på Emma Hjort i Bærum.

Representanter fra Bærum kommunale arbeidssentre og Brobyggerligaen ble også invitert.

Deltakerne på seminaret diskuterte levekårene for mennesker med utviklingshemning.

Det dreide seg om bolig, arbeid, fritid og ferie i hvert land.

De diskuterte også hva FN-konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne sier om de samme temaene.

Det nordiske samarbeidet mellom organisasjonene har bare medlemmer med utviklingshemning.

Aktiv Spania-ferie

Ridderne i Bærum skal teste ut et pilot-prosjekt om det som kan bli billige, aktive og mest mulig selvstyrte ferieturer for mennesker med utviklingshemning. Prosjektet har fått navnet Aktiv Spania-ferie.

Dette er et opplegg som likner det organisasjonen for utviklingshemmede, ULF i Danmark, har for sine medlemmer. En forsøksgruppe skal dra til Alicante i Spania i september. Daglig leder i Ridderne, Lars

Ole Bolneset, påpeker at deltakerne på denne forsøksturen fortrinnsvis bør være fra Asker og Bærum. - Dermed blir det lettere å holde kontakt med dem både før avreise og etter hjemkomst. Selv om det skal være med flere hjelpere fra Norge, bør de også være mest mulig selvhjulpne. Det er allerede etablert kontakt med flere instanser og støttepersoner som er bosatt i Spania.

Det blir mye program, og de som bare vil ligge på stranden, bør ikke melde seg på denne forsøksturen. Når den er evaluert, vil det forhåpentligvis bli flere tilbud om Aktiv Spaniaferie. Vi har i så fall tanker om at et slikt tilbud bør etableres i Spania. Kanskje bør det også opprettes et kontor eller lite reisebyrå i Norge som kan koordinere og ellers bidra hvis det trengs. Det kan i så fall drives av mennesker med utviklingshemning, sier Lars Ole Bolneset.

Har du lurt på om golf kan være noe for deg?

Mange kan ha glede av golf som fysisk aktivitet. Denne idretten kan tilpasses de aller fleste typer funksjonsnedsettelse. Det har Norges Golfforbund tatt konsekvensen av. Stadig flere lokale klubber åpner nå dørene for potensielle spillere med utviklingshemning.

SFAs utsendte dro nylig til Fornebu Indoor Golf center i en gammel hangar på den tidligere flyplassen i Bærum utenfor Oslo. I likhet med andre klubber arrangeres det også her åpen dag med jevne mellomrom der nybegynnere med ulike funksjonsnedsettelser får prøve seg. På Fornebu fikk de fremmøtte prøve seg på den enor-

me innendørsbanen med det som finnes av treningsmuligheter – godt assistert av klubbens trenere. De fleste vi møtte brukte likevel mest tid i de i de seks simulatorene.

Denne idrettens såkalte handikapsystem med tilpassede spilleregler gjør at både nybegynnere og etablerte spillere med og uten funksjonsnedsettelse kan ha glede av

både å spille og konkurrere i turneringer på like vilkår. Hvor mye bistand spillere med utviklingshemning trenger, vil variere fra spiller til spiller. Noen kan spille selvstendig, mens andre vil ha behov for en veileder gjennom hele spillet.

Internasjonalt arrangerer Special Olympics golfturneringer for spillere med utviklingshemning.

Mange spillere med funksjonsnedsettelse har fått et aktivt liv med golf som fysisk aktivitet.

Denne mannen var ingen nybegynner. (Foto: Bitten Munthe-Kaas)

LETTLEST

Alle kan ha glede av golf!

Å spille golf gir en fin naturopplevelse og sosialt samhold.

Du trenger ikke å kunne noe om golf dersom du har lyst til å begynne å spille.

Klubben du kommer til lærer bort det meste.

De har også utstyr for trening.

Norges Golfforbund er opptatt av at personer med funksjonshemning kan ha like stor glede av golf som funksjonsfriske.

Mange blir overvektige i egen bolig

Hele 78 prosent av personer med Downs syndrom, Prader-Willi syndrom og Williams syndrom sliter med overvekt etter at de flyttet inn i egen bolig.

Det viser en undersøkelse av ernæringsfysiolog Marianne Nordstrøm ved Frambu senter for sjeldne funksjonshemninger. I en kommentar til avisen Journalen som gis ut av Høgskolen i Oslo og Akershus sier hun at årsaken til overvekten er for dårlig kosthold kombinert med lite fysisk aktivitet.

Nordstrøm viser i tillegg til at kunnskapsnivået blant tjenesteytere i kommunene er for lavt flere steder. - Det er en tendens at mennesker med utviklingshemning spiser for lite frukt og grønnsaker, og for mye ferdigmat. Ansatte som gir den hverdagslige støtten til brukerne i flere kommuner, har ekstremt lite kunnskap om ernæring. Både i Sverige og Danmark er det laget en nasjonal strategi for helsen til mennesker med utviklingshemning. Jeg savner slike tiltak her i landet. En felles strategi vil gjøre oppfølgingen av brukernes helse bedre over hele Norge og ikke bare i enkelte kommuner, mener Marianne Nordstrøm.

Synes-synd-på-syndromet

Hennes hovedveileder i dette prosjektet er professor i ernæringsvitenskap ved Universitetet i Oslo, Svein Olav Kolset. Som selv er far til et barn med funksjonsnedsettelse og i tillegg har veiledet mange diagnosegrupper om ernæring. Kolset mener at overvekten i disse gruppene skyldes det han kaller «synes-synd-på-syndromet» i støtteapparatet.

Ernæringsfysiolog Marianne Nordstrøm og professor Svein Olav Kolset forevige da prosjektet startet i 2012. (Foto: Samfunn for alle)

- Mange mener at fordi disse gruppene har det vanskelig, skal de i alle fall få kose seg med maten. Dermed blir resultatet som det blir. Dette med overvekt blant funksjonshemmede må derfor vi få et mye mer bevisst forhold til, presiserer Kolset. Hans erfaring som forelder er både at kommunale systemer og rutiner for slikt arbeid er nesten ikke-eksisterende og at denne type arbeid er lavt prioritert.

Hedvig Ekberg, juridisk rådgiver i

NFU, mener kommunene er for lite flinke til å passe på helsen til personer med utviklingshemning. - Etter at de har fylt 18 år og har flyttet for seg selv, er det kommunenes ansvar å sørge for at de spiser sunt og er i nok fysisk aktivitet. Flere kommuner oppfyller ikke behovet som mennesker med utviklingshemning har til bistand, noe de har plikt til gjennom helse- og omsorgstjenesteloven, presiserer Hedvig Ekberg.

Gitarist og vokalist Thor Heine har vært frontfigur i bandet siden starten i 1993. (Foto: Atlas-Alliansen)

Slutt for Merkesteinane

Medlemmene i bandet Merkesteinane i Volda møttes til sin siste øving nylig etter å ha spilt sammen siden 1993. Bandet ble for alvor kjent gjennom dokumentarfilmen «It's Hard to be a Rock'n Roller» som ble satt opp på norske kinoer i 2006 og har hatt mellom 30 og 35 spilleoppdrag hvert år siden.

- Holder jeg på lenger nå, baller det på seg for mye rent økonomisk, sier Øyvind Lied til Empo TV. Han har stått for det meste

av den daglige driften de siste fire-fem årene. - Nå må vi være edruelige og innse at Merkesteinane ikke er liv laga i det samfunnet vi har, som ikke tar seg råd til å ha slike prosjekt gående, sier Lied.

Musikerne avslutter nå karrieren med å spille de konsertene de allerede har takket ja til. Bilen deres skal nå selges for å dekke utestående regninger. Så er det slutt.

Kampanjeuke i Oslo om utdanning for alle

Atlas-Alliansen Global Campaign for Education er verdens største nettverk av frivillige organisasjoner som jobber for å fremme utdanning i hele verden. I dagene 4. – 9. mai arrangerte nettverket en kampanjeuke med fokus på utdanning for funksjonshemmede. Organisasjoner verden over markerte det – her i Norge med Atlas-Alliansen som arrangør av en konferanse om funksjonshemmedes rett til å lære, på Litteraturhuset i Oslo.

Malawis minister for funksjonshemmede Rachel Kachaje i samtale med Roy McKonkey på konferansen. (Foto: Atlas-Alliansen)

TEKST: HELENE T. STRØM RASMUSSEN

Det var fullt hus og svært kompetente foredragsholdere som innledet om forskning og metoder om hvordan det kan skapes en inkluderende skole i lavinntektsland. Det er på tide å gjøre noe med tanke på at det i dag står 57 millioner barn uten et skoletilbud. Den største gruppen er de som har funksjonsnedsettelse. Ett av tiltakene det var bred enighet om på konferansen, var å rette et tydelig fokus nettopp denne gruppen i de neste tusenårsårene.

Rachel Kachaje, minister for funksjonshemmede og eldre i Malawi, var en av foredragsholderne. Landet er et av svært få med egen statsråd for sikring av funksjonshemmedes rettigheter. Hennes lillesøster Tamayani sørget for at hun fikk utdanning. – Hun bar meg på ryggen hver dag til skolen, sa Rachel Kachaje.

«De som ikke blir talt, telles ikke»

Sannsynligheten for at barn med funksjonsnedsettelse står uten skoletilbud er

større enn for noen annen barnegruppe. I noen land er risikoen dobbelt så stor. Mange som klarer å komme seg inn, kan oppleve å få et svært dårlig opplæringstilbud – fortrinnsvis i segregerte skoler. Dette fører til at de dropper tidlig ut og dermed blir ytterligere isolert og ekskludert fra samfunnet.

Hva må til for å endre denne utviklingen? Hvilke utfordringer står vi overfor?

– Historien om funksjonshemmede har vært preget av isolasjon og ekskludering, sa Roy McKonkey, professor ved Ulster University. Han mener at skoler som inkluderer alle barn i sitt nærmiljø er eneste farbare vei for at barn med funksjonsnedsettelse i fattige land skal få et skoletilbud.

McKonkey har skrevet boken «Inclusive Education in Low-income Countries», sammen med Lillian Mariga og Hellen Nyezwa. Forfatterne beskriver en unik tilnærming til inkludering som er blitt utviklet og testet i Lesotho,

Zanzibar og Tanzania. – Veldig kort fortalt dreier det seg om å motivere skoler, bevisstgjøre foreldre til barn med funksjonsnedsettelse, mobilisere lokalsamfunn og trene fagfolk, påpekte Roy McKonkey.

Så enkelt, så vanskelig

Hans syn deles av mange. Det er først og fremst holdningsendring på et bredt felt som må til. Så enkelt og så vanskelig.

– Inkludering kommer ikke til skje av seg selv. Teknisk rådgivning og utstyr er ikke nok. Inkludering er en grunnleggende måte å tenke på, mente Susie Miles fra universitetet i Manchester.

Utdanningskonferansen ble avsluttet med paneldebatt der politikere og fagfolk bekreftet betydningen av at funksjonshemmede blir inkludert i skolesatsingen. Nå venter vi spent på oppfølgingen!

Der Rasmus er Rasmus

Barn med funksjonsnedsettelse er den største gruppen i verden som ikke får et skoletilbud. Global Campaign for Education arrangerte, som omtalt på side 25, en verdensomspennende kampanje for utdanning med fokus på - nettopp dem.

TEKST OG FOTO: BITTEN MUNTHE-KAAS

Rasmus blir geleidet inn av to klassekamerater.

SFA har besøkt 11 år gamle Rasmus Ness Kjorsvik. Han har flere utfordringer enn de fleste, men ved Namsos barneskole tar de utgangspunkt i hans ressurser og muligheter. Her er alt lagt til rette med tanke på – akkurat det.

Det ligger et grundig planleggingsarbeid bak den gode hverdagen for femteklassingen som har utviklingshemning, epilepsi, astma, allergi og stoffskifteproblemer. Rasmus er i tillegg helt blind.

Planleggingen av hans overgang fra barnehagen ble startet to år før skolestart. Allerede da ble kontakten etablert mellom skolen og Statped Midt-Norge – eller det som tidligere het Tambartun kompetansesenter. Og nå – fem år senere – har ungdomsskolen allerede fått invitasjon til å delta på møtene i den tverrfaglige ansvarsgruppen rundt femteklassingen.

- Vi hadde tidligere hatt elever med utviklingshemning på skolen – men ingen erfaring med barn som var blinde eller svaksynte, sier rektor Olav Wien til Samfunn for alle. - Vi knyttet derfor til oss folk med erfaring og kompetanse både på det å være blinde eller svaksynte generelt og på Rasmus sine behov spesielt. Det gjaldt både med tanke på erfaringene som medarbeiderne i barnehagen og Tambartun allerede hadde gjort når det gjaldt organisering av dagen hans, behovet for bemanning, graden av aktivitetsnivå osv.

Egen kompetanse

Wien fortsetter: - Det kanskje viktigste elementet i denne overgangsprosessen var likevel at Rasmus fikk med seg sin førskolelærer med synspedagogikk i fagkretsen fra barnehagen. Meningen var at hun skulle være hos oss det første skoleåret, men det endte til vår store glede med at hun ble i hele tre. Hennes kunnskaper skulle vise seg å bli uvurderlige og bidro i høy grad til at vi fikk bygget opp egen kompetanse på hans behov.

I forbindelse med overgangen fra barnehagen var jeg også opptatt av å finne de rette personene til å ta jobben som den fremtidige klassens kontaktlærer, medlærer, spesiallærer og assistent. En viktig betingelse var både at de måtte se Rasmus'

behov som en spennende utfordring og en flott mulighet til å skaffe seg ny kompetanse. De måtte dessuten være positivt innstilt på å inngå i et utstrakt samarbeid med foreldre, eksterne fagmiljøer og internt i «voksengruppa» rundt Rasmus. I etterkant har det vist seg at ikke minst opplæringen, utdanningen og veiledningen de fortløpende har fått fra fagfolkene på Tambartun har vært uvurderlig.

Wien viser til at den fremtidige kontaktlæreren til Rasmus ble plukket ut allerede et år i forveien. - Som et ledd i sine forberedelser til å ha ham som elev tok Kari Mortensen studiet «Pedagogisk arbeid med elever som bruker punktskrift» som ble finansiert av Namsos kommune. Rasmus og gruppen som han var en del av i barnehagen, kom dessuten jevnlig på be-

Rasmus har ordet.

Gode venner.

søk i løpet av vårhalvåret før skolestart for å bli kjent med både bygget og de ansatte som de skulle møte her når skolehverdagen begynte.

Det tette samarbeidet med Tambartun helt fra start resulterte blant annet i at hele klassen til Rasmus ble invitert til kompetansesenteret på et todagers opphold. Her fikk klassekameratene prøve ulike hjelpemidler i tillegg til at de fikk forståelsen av hva det vil si å være helt blind. Det ble et opphold som bidro til å sveise elevene tett sammen. I etterkant har barna formidlet denne kunnskapen videre til sine fadderbarn i første klasse. I Statped Midt-Norge blir dette fortsatt betraktet som et pionerprosjekt, sier Wien.

Et nytt tilbygg på skolen ble ferdig året før Rasmus begynte. Det var ikke nødvendig med omfattende fysisk tilrettelegging av skolebygget med tanke på hans behov. Det som ble gjort var å punkt-markere en gangvei fra parkeringsplassen pluss noe tilrettelegging i klasserommet og garderoben.

Skolehverdagen

Rasmus er med på alle klassens og skolens fellesaktiviteter. Han deltar på samlinger, er med på de daglige rutinene i 5A og får all undervisning sammen med sine 17 medelever. Unntaket er når han kjøper frukt i butikken og har bassengtrening en gang i uken som en del av sitt opplæringsstilbud. Elleveåringen får dessuten tre timer undervisning pr. uke i punktskrift, mobilitetstrening og skoleforberedende aktiviteter. Han har individuell opplæringsplan (IOP), følger til dels et eget

Rasmus og læreren hans, Audun Hodne er sammen med klassen i så å si alle skoletimer.

I hvert barn ligger kimen til et stort menneske. Det gjelder å gi grobunn og næring til utvikling og læring.

(Rektor Olav Wien ved Namsos barneskole)

Olav Wien.

Alle trives!

- Det beste med tilbudet til Rasmus på Namsos barneskole er at det tas utgangspunkt i hans ressurser når skolehverdagen tilrettelegges.

Det sier elleveåringens mor, Tove Mentsen Ness. Hun gleder seg over at sønnen er en helt naturlig del av klasse 5A – på lik linje med de andre elevene. - Ved å tilrettelegge ut fra hva den enkelte har behov for, blir alle behandlet rettferdig. Flotte voksenpersoner som rektor, lærere, assistent pluss klassekamerater og en empatisk, sosial gutt som blir sett, bidrar også masse til at resultatet blir så bra. Resultatet er at alle trives i klassen – uavhengig av funksjonsnedsettelse eller ikke, presiserer Tove Mentsen Ness.

opplegg, men får opplæring i norsk, matte, samfunnsfag, naturfag og RLE sammen med de andre. Noen ganger har han gym med klassen – andre ganger er han alene. Han har også engelskundervisning for seg selv når han skal øve på konkrete.

Egen faggruppe

Det er dannet en egen faggruppe rundt 11-åringen som består av hans egen lærer Audun Hodø, assistent Hilde Mørk og kontaktlærer Kari Mortensen. Sammen med hans mor har de fått klasstrinnopplæring på Tambartun de tre siste årene med tanke på Rasmus' behov for tilpasset opplæring. Fagfolkene her har dessuten tilpasset, installert og kurset dem i bruken av hjelpemidlene som Rasmus bruker på

skolen. Medlærer Audun har i tillegg tatt videreutdanning i mobilitetstrening ved NTNU, finansiert av skolen. Hilde har arbeidet med elever med funksjonsnedsettelse på skolen siden 1995. Hun ble spurt om hun ville være assistent for Rasmus i god tid før han begynte i første klasse. Rasmus har også hatt ett opphold på Beitostølen der både mor og medlemmer av faggruppen var med.

Da Rasmus begynte på skolen ble det laget en ordning der klassekameratene vekslet på å være sammen med ham i friminuttene. Ordningen ble avviklet etter kort tid – ettersom det alltid var noen som ville være sammen med ham. De voksne som har inspeksjon har likevel alltid oversikt over hvor han befinner seg på uteområdet.

På butikken for å kjøpe den ukentlige fruktrasjonen.

Denne dagen var det Rasmus og en klassekamerat som skulle hente skolemilken.

SFO

Rasmus går fortsatt på SFO og skal gjøre det ut barneskolen. Han har med sin egen assistent og trives – til tross for at det ikke lenger er barn der på hans egen alder. 11-åringen bestemmer i stor grad selv hva han skal gjøre der. Som handler om alt fra å gå på tur, bake, dra i svømmehallen eller drive med andre tilrettelagte aktiviteter som modellering og rollespill.

Alle lærer noe av ham

På spørsmål om hva det betyr for skolen å ha en elev med så sammensatte funksjonsnedsettelse som Rasmus, svarer rektor Wien at erfaringene med Rasmus utelukkende er positive. – Han er en glad og nysgjerrig gutt som ser det positive i det meste. Alle her lærer noe av ham. Etersom hans funksjonsnedsettelse er så tydelige, skjønner medelevene hva det handler om. De ser hvordan de kan hjelpe og gjør det med den største selvfølgelighet.

Wien fremhever også samarbeidet med Rasmus' mor. – Hun stiller krav – og det liker vi. Det gjør det mye enklere for oss å jobbe mot konkrete mål. Jeg er opptatt av at foreldre skal stille krav til skolen. Vi er profesjonelle som det dermed skal stilles krav til – og ikke minst foreldre med barn med spesielle behov skal og må gjøre det!

Neste overgang

– I hvilken grad har du som rektor selv fulgt med i tilretteleggingen av Rasmus' skolehverdag?

– Jeg deltok i ansvarsgruppen før han startet på skolen, bidro til at han skulle få en god overgang fra barnehagen og har fulgt opp siden. Det er jo jobben min.

– Hvilke tanker gjør du deg om Rasmus' neste overgang – til ungdomsskolen om to år?

– Vi har allerede formidlet skriftlig til ungdomsskolen hvordan vi forventer at de konkret følger opp den neste overgangen. Det gjelder både før han starter og etter at han kommer dit som elev. I likhet med overgangen fra barnehagen er jeg spesielt opptatt av hvilke personer som skal være rundt Rasmus på ungdomsskolen. Selv om Audun skal følge med ham over dit, må ungdomsskolen også finne fram til sine riktige medarbeidere og bygge opp

deres kompetanse på Rasmus' behov etter hvert.

Det blir uansett viktig at Rasmus kommer i klasse med elever han går sammen med nå – og heldigvis kan vi påvirke det. Dette er for øvrig noe jeg vet at ungdomsskolen også er opptatt av. Overgangene mellom ulike skoleslag er uansett en utfordring for alle involverte – ikke minst for foreldre. Vi må gjøre alt vi kan for å trygge dem på at det kommer til å gå bra, presiserer Olav Wien.

Rasmus jobber på punktskriftmaskinen.

Trygt å være medlem av NFU

Alt for mange foreldre med minoritetsbakgrunn mangler kunnskap både om mulighetene for og rettighetene til sine barn og unge med utviklingshemning i Norge.

I dag kan tamilske Calista Rasanayagam glede seg over sønnens fremgang og utvikling.

Tamilske Calista Rasanayagam fra Sri Lanka, bosatt i Oslo, vet hva hun snakker om. Hun måtte kjempe en årelang kamp for at hennes sønn Josh med sterk grad av autisme skulle få et godt tilbud. Alenemoren med tre barn tror at hennes minoritetsbakgrunn gjorde det vanskeligere å vinne fram med kravene sine enn det ville vært for norske foreldre.

- Mitt inntrykk er at foreldre med minoritetsbakgrunn kan lite eller ingenting om hvilke rettigheter de selv og barna deres har i Norge, fortsetter Calista. Som selv ofte er blitt beskyldt for å være «en

kravstor mor og vanskelig og ha med å gjøre». I sin kamp for Josh' rettigheter var hun nødt til å sette seg grundig inn i landets lover og regler. Til slutt så hun likevel ingen annen utvei enn å gå til media for å bli hørt. Det resulterte i store oppslag både i NRK og flere landsdekkende aviser.

Calista vant meget kort fortalt sin kamp mot byråkratiet. Etter en periode på over fire vonde år i andre bo- og avlastningstilbud har Josh – som er 10 år i dag – et tilbud ved Kringsjø avlastningsbolig og Nordvoll skole. Han trives, har begynt å få enkeltord, får språktrening av de ansatte som begge steder har fokus på hans ressurser og muligheter.

Med i NFU

Calista ble medlem i NFU nærmest ved en tilfeldighet for et snaut år siden. Kampen mot byråkratiet tappet henne for så mye krefter at hun hittil ikke har hatt overskudd til organisasjonsarbeid. Nå – som Josh har fått det så bra – ser hun ikke bort fra at hun på litt sikt kommer til å engasjere seg i NFU. Hun ønsker å utvide sitt sosiale nettverk og bli en del av et fellesskap med andre foreldre både med og uten minoritetsbakgrunn. Gjennom NFU ser hun mulighetene for nettopp det.

- Selv om jeg selvsagt er svært glad for tilbudet Josh får i dag, kjennes det både som en styrke og en trygghet å være med-

lem i NFU, fortsetter Calista. - Skulle det oppstå en situasjon der han igjen står i fare for å miste rettigheter har han krav på, er det godt å vite at jeg ikke behøver å ta kampen opp alene. Da vil jeg be om hjelp fra organisasjonen. Det å ha et medlemskap i NFU blir trolig også en fordel når jeg med tiden skal søke om egen bolig for Josh, mener Calista.

Foreldretreffene

Calista har i tillegg stort utbytte av å delta på de jevnlige treffene som habiliteringstjenesten for barn ved Oslo Universitetssykehus HF, Ullevål, arrangerer for foreldre med minoritetsbakgrunn som har barn med funksjonsnedsettelse. - Støtten og oppfølgingen jeg alltid har fått av de ansatte både der og av Josh fastlege har vært og er fortsatt til stor hjelp, sier Calista Rasanayagam.

Rekrutteringshefte

NFU har utgitt et rekrutteringshefte som er lagt ut på følgende nettside: <http://www.nfunorge.org/no/Om-NFU/Organisasjonsarbeid/Rekruttering-av-nye-medlemmer/Bidrag-til-rekruttering/>

Josh stortrives både på Kringsjø avlastningsbolig og Nordvoll skole.

Barnehagepilotene er godt i gang

- Barnehagepilotene er godt i gang i alle våre fire regioner. tDeres skoleprosjekter skal være valgt før sommeren slik at arbeidet kommer raskt i gang ved høstens skolestart.

«Vi sprenger grenser»

Utdanningsdirektoratet fikk programmet «Vi sprenger grenser» inn i sitt tildelingsbrev allerede for 2012. NFU har siden etterlyst fortgang i dette arbeidet ved flere anledninger.

Programmet skal bidra til å øke forventningene til og bevisstheten og kompetansen om læring og utvikling til barn og elever med store og sammensatte lærevansker og utviklingshemning. Slik skal deres faglige og sosiale utbytte i økes i barnehage og skole.

Det sa prosjektkordinator Nina Fjeldheim for programmet «Vi sprenger grenser» i et intervju på www.statped.no. Hun viser til det gode samarbeidet med NTNU Samfunnsforskning som har fått ansvaret for prosjektets følgeforskning. Det finnes mye kompetanse om målgruppen i det miljøet vi drar veksler på. Jeg er sikker på at erfaringene vi høster gjennom prosjektet vil få konsekvenser for måten vi jobber opp mot denne gruppen på, sier Nina Fjeldheim.

Charlottenlund

Charlottenlund barnehage utenfor Trondheim er valgt ut som Statped Midts barne-

hagepilot i forbindelse med «Vi sprenger grenser»-programmet. Her har de ansatte lang erfaring med arbeid rundt barn med funksjonsnedsettelse.

Det er lagt ut en omfattende rapportasje på ovennevnte nettside under linken Ressurser om hvordan de ansatte i denne barnehagen arbeider rundt et barn med sammensatte funksjonsnedsettelse som er med i programmet. Flere rådgivere i Statped er inne med ulike typer kompetanse. De ansatte legger blant annet vekt på tryggheten det gir å ha fagfolk i ryggen som kan bekrefte at de er på riktig vei.

Foto: shutterstock.com

Ekstra skoleår

Sannsynligheten for å få medhold fra Fylkesmannen i klager på avslag på ekstra år på videregående, varierer fra fylke til fylke.

Østlandssamarbeidet, som er et politisk og administrativt samarbeid for de åtte fylkeskommunene på Østlandet, har bedt Kunnskapsdepartementet følge opp saken. De påpeker at det er ulike utfall på like klager til Fylkesmannen på avslag til et fjerde eller femte år i videregående opplæring.

Det ble sendt brev i februar i fjor til Kunnskapsdepartementet som ble bedt om å følge opp saken og videre derfra til Utdanningsdirektoratet i mars, i fjor. Fylkesmannen i Oslo og Akershus purret nylig på svar, og fikk til svar at Utdanningsdirektoratet trolig ville komme med noe på dette før sommeren. Tidsskriftet «Utdanning» ba Utdanningsdirektoratet i slutten av mai om å svare på hvor langt arbeidet har kommet, men har fortsatt ikke hørt noe.

Bakerne har mange støttespillere

Fellesorganisasjonens (Fos) arbeidsutvalg har kjøpt støtteaksje for 5000 kroner. Vernepleier Thomas Owren har startet krone-rulling på Facebook for å bidra til at de tre bakerne med utviklingshemning på Erlandsens conditori i Halden skal få beholde jobbene sine. Næringslivet i byen gir penger og frivillige jobber på dugnad.

Arbeid 9

Viser til taushetsplikten

Søknader om BPA går inn under helse- og omsorgstjenester og er dermed taushetsbelagt. Derfor hverken vil eller kan jeg svare på spørsmålet om hvorvidt kommunen vil gi grønt lys for BPA-tjenester i denne saken.

Det sier kommunalsjef Kenneth Johansen i en kommentar til Samfunn for alle.

De tre driverne ved Erlandsens conditori sendte søknader om BPA-tjenester i oktober i fjor. De ble lovet svar i februar – men hadde ennå fått noe da SFA gikk i trykken 1. april. På spørsmål fra SFA om hvorfor det har gått så vidt lang tid, svarer Johansen at man i Halden kommune følger forvaltningsloven og at saksbehandlingstiden dermed er i tråd med gjeldende regelverk.

Da varaordfører Lena Karlsen fikk overlevert 1759 underskrifter i kjølvannet av Facebookaksjonen til støtte for de tre driverne, lovet hun at de skulle få raskt svar på søknaden. Hun ga samtidig uttrykk for at den lange saksbehandlingstiden var uakseptabel.

La Erlandsens leve!

Malin Victoria Groth Pettersen, Kim Robin Johansen og Daniel Harbo har drevet det tradisjonsrike Erlandsens Conditori i Halden siden 2012. Nå har fått problemer med å få endene til å møtes, og det er fare for at de må stenge dørene til sin nyskapende virksomhet.

TEKST: BITTEN MUNTHE-KAAS
FOTO: STEINAR OMAR ØSTIL, HALDEN ARBEIDERBLAD

FO-Støtte

Styret i Fagorganisasjonen (FO) Halden støtter de tre driverne på Erlandsens Conditori, og skriver blant annet i en uttalelse:

«Støttelsesmelding nr. 45 «Frihet og levevilkår» påpeker at det er langt igjen når det gjelder mulighetene personer med utviklingshemning har til ordinært arbeid. De tre eierne av Erlandsens Conditori viser at det er mulig å skape sin egen arbeidsplass. Vi i FO Halden håper at politikere og administrasjon gir Erlandsen en mulighet til å fortsette som den foregangsbedriften den er. Ja til et meningsfullt arbeid for alle!»

Den økonomiske situasjonen har ført til at de som jobbet som veiledere/assistenter for de tre driverne, er blitt sagt opp. Siden har frivillige hjulpet dem med den daglige driften. Men bedriften kan i lengden ikke basere seg på dugnad. De tre har derfor de sakt kommunen om støtte til en assistentstilling organisert som BPA-ordning – for fortsatt å kunne sysselsette seg selv. Søknaden dreier seg altså ikke om penger til støtte til driften.

Hvis denne søknaden ikke blir innvilget, må de tre ungdommene med utviklingshemning ta til takke med kommunens ordinære dagtilbud. De har allerede fått brev med tilbud om dagsenterplass i kommunal regi – et tilbud de hverken har bedt om, vil ha eller har søkt på! Tre dagsenterplasser er dessuten mye dyrere for kommunen enn om de tre får en felles assistent.

Haldensene har til gjengjeld engasjert seg og mobilisert for fullt til støtte for at de tre driverne skal få fortsette i jobben sin. Der har vært arrangert punktmøter med appeller med flere hundre fremmøtte og en facebook-aksjon som resulterte i nesten 1800 underskrifter. De tre driverne har allerede fått flere henvendelser fra det private næringslivet i kommunen som også ønsker å gi sin støtte. I skrivende stund venter alle i spenning på kommunens neste trekk.

Samfunn for alle nr. 2/2014

Kim Robin Johansen, Malin Groth og Daniel Harbo har mange støttespillere.

Bakgrunn

Malin Victoria Groth Pettersen, Kim Robin Johansen og Daniel Harbo med utviklingshemning har drevet det tradisjonsrike Erlandsens Conditori i Halden siden 2012. Nå har de fått problemer med å få endene til å møtes, og det er fare for at de må stenge dørene til sin nyskapende virksomhet.

De tre har forgjeves søkt kommunen om støtte – ikke til driften – men til en assistentstilling som de trenger i sitt daglige arbeid som kompensasjon for sin funksjonsnedsettelse for å kunne sysselsette seg selv. I stedet har de fått tilbud om dagsenterplass.

Siste!

Eierne av Erlandsens Conditori, Daniel Harbo, Malin Victoria Groth Pettersen og Kim Robin Johansen, har fått 150 000 kroner av Lotto-millionær Bent Arild Kildebo som nylig vant 10,5 millioner kroner. Dermed er driften av det tradisjonsrike konditoriet i Halden sikret ut året.

–FOs støtteaksje handler om mye mer enn om Erlandsens Conditori. Dette handler i realiteten om muligheten og retten til arbeid også for mennesker med utviklingshemning, sier forbundsleder Mimmi Kvisvik i et intervju på www.fo.no

Hun minner samtidig om at inkludering ikke er noe som oppstår av seg selv. – Det må systematisk arbeid og kompetanse til. De sentrale aktørene i dette er kommunene og NAV. Sentrale arenaer for in-

kludering er barnehage, skole og arbeidsplasser. Erlandsens Conditori i Halden er et eksempel på et tiltak der arbeidsplassen setter mennesker med utviklingshemning i daglig kontakt med andre. Loven sier at mennesker med utviklingshemning skal inkluderes i samfunnet. Hvordan assistanse skal sikres, er derimot ikke regulert. Det er her systemet svikter, sier Kvisvik.

FO-lederen mener også at NAV i dag i liten grad benytter virkemidlene til å inkludere mennesker med utviklingshem-

ning. – NAVs rolle blir mer å avklare rett til trygd og eventuelt tilby varig tilrettelagt arbeid i vernede virksomheter (VTA). Vi har et system der målsetningen er inkludering i arbeidslivet, men vi har verken sikret tiltak som støtter dette eller mennesker og systemer som har ansvar for å gjøre denne jobben, understreker FO-lederen. Nå oppfordrer hun alle til å kjøpe en støtteaksje i Erlandsens Conditori i Halden.

Til Eidsvoll på grunnlovsseminar!

10. april – på dagen 200 år etter den første grunnlovs-samlingen – inviterte Borg bispedømmeråd i samarbeid med Kirkerådet og Eidsvoll kirke 11 personer med utviklingshemning fra landets like mange bispedømmer for å feire jubileet med seminaret «Grunnlov for alle – Kirke for alle».

*Grunnlovsseminaret ble avsluttet med festgudstjeneste i Eidsvoll kirke.
(Foto: Karianne Hjørnevik Nes)*

Bakgrunnen var at det fortsatt er et stykke igjen til mennesker med utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne betraktes som likeverdige medborgere i det norske samfunnet som grunnloven har lagt grunnlaget for.

På Eidsvoll ble de 11 delegatene møtt av barne-, likestillings- og inkluderingsminister Solveig Horne, stortingsrepresentanter fra sine respektive bispedømmeregioner, representanter for Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon.

Delegatene skulle blant annet stille 11 spørsmål til statsråden, Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon på jubileumsseminaret, som var lagt opp som en spørretime i Stortinget. Spørsmålene til statsråden handlet blant annet om hva regjeringen ville gjøre for å sikre at muligheten for tilrettelegging av tros og livssynsutøvelse blir en naturlig del av tenkingen i forvaltningen og at muligheten for egen tros- og livssynsutøvelse blir lik over hele landet.

«Lån oss din stemme»

Før de ovennevnte bevarte spørsmålene, formidlet delegatene sin viktige innledning «Lån oss din stemme». Her ga de blant annet uttrykk for at de ønsker et

samfunn og en kirke som ikke gjør forskjell på folk. - Vi vil ha et samfunn og en kirke som praktiserer likeverd med respekt for alle. Dette handler ikke om barmhjertighet, men om rettigheter og forpliktelser, presiserte delegatene. Som samtidig minnet om grunnlovens paragraf 2 som slår fast at:

«Verdigrunnlaget forbliver vår kristne og humanistiske arv. Denne Grundlov skal sikre Demokrati, Rettsstat og Menneske-Rettighetene».

- Vi tror at et samfunn og en kirke hvor noen blir dårligere behandlet enn andre og ikke får de samme muligheter, er i strid med denne paragrafen. Hvis vi hadde fått bestemme hvordan det skulle være i kirka og samfunnet, hadde mye vært annerledes. Vi tror det hadde blitt bedre for alle. At vi hadde vært mindre ensomme. Vi har mye å bidra med. Ta oss på alvor og hør hva vi har å si, lød oppfordringen fra de 11 delegatene.

FN-konvensjonen

Deretter ble ordet gitt til Solveig Horne som i sine svar blant annet minnet om artikkel 1 i FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne som Norge har undertegnet og

forpliktet seg til å følge opp. - Artikkel 1 i konvensjonen – formålsartikkelen – sier at formålet er å «fremme, verne om og sikre mennesker med nedsatt funksjonsevne full og likeverdig rett til å nyte alle menneskerettigheter og grunnleggende friheter, og å fremme respekten for deres iboende verdighet».

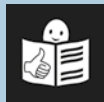
- Jeg synes dette er en flott måte å si det på og jeg støtter det fullt ut. Menneskerettighetene sier klart at alle har rett til å praktisere sin religion og sin tro og jeg vil gjøre mitt for at det skal følges opp på en god måte, presiserte Solveig Horne.

Etter seminaret var de i alt 85 deltakere på seminaret til stede ved en festgudstjeneste i Eidsvoll kirke.

De som vil vite mer

Hele delegatenes innledning «Lån oss din stemme» og deres 11 viktige og betimelige spørsmål er samlet i et hefte som er lagt ut på www.kirken.no. Svarene fra Solveig Horne, Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiverorganisasjon blir lagt ut i sin helhet på www.kirken.no/borg

LETTLEST

11 personer med utviklingshemning ble invitert til seminaret «Grunnlov for alle – kirke for alle» 10. april av Borg bispedømmeråd, Kirkerådet og Eidsvoll kirke.

Det var på dagen 200 år etter den første grunnlovs-samlingen.

Det er fortsatt et stykke igjen til mennesker med utviklingshemning og nedsatt funksjonsevne blir sett på som likeverdige medborgere.

Det har grunnloven lagt grunnlaget for.

Barne-, likestillings- og inkluderingsminister Sol-veig Horne møtte de 11 delegatene på Eidsvoll.

Storingsrepresentanter og folk fra Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiverorga-nisasjon var også til stede.

Statsråden, Kirkerådet og Kirkelig arbeidsgiverorga-nisasjon fikk 11 spørsmål fra delegatene.

Delegatene hadde laget en innledning som de kalte "Lån oss din stemme".

De ønsker et samfunn og en kirke som ikke gjør forskjell på folk.

- Vi vil ha et samfunn og en kirke som praktiserer likeverd med respekt for alle, sa de blant annet i innledningen.

Uten mat og drikke

Tone Helene Sydness deltok på matkurs for første gang – her i full sving på kjøkkenet med elevene i sin gruppe.

NFU Bodø lokallag arrangerte nylig sitt tredje matkurs for medlemmer med utviklingshemning. Denne gangen var det elever ved vg2 Barne- og ungdomsarbeider (BUA) ved Bodin videregående skole og maritime fagskole som sto for planlegging og gjennomføring av kurset.

AV: MERETE HASSEL, LEDER AV NFU BODØ LOKALLAG

Lokallaget arrangerte i 2012 et kurs med en ernæringsfysiolog fra et treningsstudio. Hun snakket om kosthold og ernæring før deltakerne og deres ledsagere gikk i gang med praktisk matlaging som resulterte i et velsmakende måltid. Året etter var det lærer Anne Hansen fra Helse og sosialfag på Bodin videregående skole og maritime fagskole som holdt innledning om kosthold før kjøkkenøkta startet med kokeboka «Så godt» som utgangspunkt for menyen.

I år utfordret vi elevene i BUA-klas-sen til å prøve seg. Dette tiltaket passer godt inn i læreplanen, men det var frivillig å delta. 8-9 elever med veiledning av lærer Anne Hansen gjorde en flott innsats. Elevene hadde selv satt sammen en

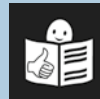
meny med flere middagsretter, scones og dessert. 10 deltakere fra NFU ble fordelt på fire grupper sammen med hver sine elever. Alle jobbet hardt og konsentrert. Bordet ble dekket og ledsagerne invitert inn slik at det i alt ble 30 personer som kunne nyte et fortreffelig måltid sammen. Deltakerne fikk med seg et eget oppskriftshefte som elevene hadde laget.

Primus motor for matkursene er mangeårig tillitsvalgt i NFU i Bodø, Liv Idun Alstad. Alltid på jakt etter tiltak som sveiser sammen og bringer ny læring og inspirasjon – til medlemmene, ledsagere, ansatte i boliger og nå også til andre ungdommer.

Et lite knippe av de mange skuespillerne.

LETTLEST

Katia Cardenal fra Nigeria gjorde inntrykk da hun sang Prøysen på Gjøvik kino og scene nylig.

Mange andre bidro i den internasjonale familie- og teaterforestillingen "Prøysen i 120".

Kor, dansere, skuespillere og musikere med og uten utviklingshemning fra flere land ga sine egne tolkninger av sangene til Prøysen.

Flere hundre mennesker kom for å delta i 100 års-feiringen av Prøysen.

Feiret ble også kor- og dansegruppen Korpus, som har holdt på i 20 år i Gjøvik.

Fantastisk teateraften!

Den internasjonale familie- og teaterforestillingen «Prøysen i 120» i Gjøvik kino og scene nylig ble en uforglemmelig opplevelse. Her ga kor, dansere, skuespillere og musikere med og uten utviklingshemning fra flere land sine egne tolkninger av Alf Prøysens fortellinger og sanger.

Skuespillere i alle aldersgrupper bidro i forestillingen.

Tolkningen som nicaraguanske Katia Cardenal formidlet av Prøysens sanger var bare et av mange titalls bidrag på scenen som gjorde inntrykk på de flere hundre publikummerne. De kom både for å delta på 100 års-hyllesten av vår store tusenkunstner, 20 år med byens egen berømte kor- og dansegruppe Korpus – samtidig som seksjon tilrettelagte kulturtilbud i kommunen markerte sine like mange års sammenhengende drift.

Andre medvirkende var bandet Los Ænsjless, gruppen Dans & Bevegelse, barnegruppen Fys/Funk, bandet Brufoss-gjengen og kunst og formingsgruppene som hadde ansvaret for scene og rekvisitter. I likhet med dem gjorde konferansierne Viggo Sandvik Hansen og Svein

Enger også en svært god jobb, mens instruktøren, Paco Valls Garcia fra Spania, bandt det hele sammen. Han viste nok en gang at han er en mester i å tilrettelegge slik at alle kan delta – uavhengig av funksjonsnivå.

Og publikum – med mye fintfolk som stortingsrepresentant Tore Hagebakken og ordfører Bjørn Iddberg (Ap) i spissen – kvitterte for innsatsen med stående applaus og stormende jubel. Alt mens jubilanten, Alf Prøysen selv, utvilsomt satt godt på sin sky og frydet seg over den storstilte oppsetningen.

Bravo!

bmk

Sogn og Fjordane

Kommunene i Sogn og Fjordane har foretatt såkalt egenmeldings-tilsyn om hvordan de har sikret forsvarlig håndtering av legemidler i boliger som er tilrettelagt for personer med utviklingshemning. Dette tilsynet handler om hvordan den enkelte kommune har sikret gode rutiner og praksis for planlegging, gjennomføring, evaluering og forbedring av legemiddelhåndteringen til denne brukergruppen, at kompetansen til de ansvarlige er god nok og at rutiner og praksis er i samsvar med gjeldende regelverk.

Fylkesmannen har påpekt mangler på et eller flere av disse områdene i kommunene Flora, Vik, Bremanger, Fjaler, Jølster, Sogndal og Årdal. I kommunene Leikanger, Askvoll, Høyanger, Gloppen, Hornindal og Luster derimot blir regelverket fulgt til punkt og prikke.

Osterøy

Osterøy kommune i Hordaland bruker tvang som Fylkesmannen har godkjent uten at kravet til tjenesteytneres kompetanse er oppfylt.

Det skriver fylkesmannen i Hordaland i sin rapport etter et tilsyn nylig. Her vises det samtidig til at ledelsen ikke har gjennomført tiltak for å sikre at de som skal gjennomføre tvangstiltakene fyller krav til kompetanse. De ansatte har heller ikke fått tilstrekkelig opplæring til å kunne identifisere tvang og vurdere om tiltak som brukes er omfattet av reglene i helse- og omsorgstjenestelovens kapittel 9.

Tilsynet har i tillegg avdekket at kommunen mangler tilfredsstillende ordninger for å følge med på om opplæringen som er gitt og rutiner som er utarbeidet er tilstrekkelige og fungerer slik det er planlagt. Ledelsen er delvis kjent med mangler som er påpekt ved tilsynet, uten at det er satt i gang tilstrekkelige endringstiltak, går det også fram av tilsynsrapporten.

Rapporten er lagt ut i sin helhet på www.fylkesmannen.no/hordaland

Røyken

Fylkesmannen i Buskerud konkluderte nylig med hele fire avvik etter et tilsyn i Røyken kommune i Buskerud. Tilsynet gikk ut på å sjekke om kommunen ivaretar sine forpliktelser etter kapittel 9 i helse- og omsorgsloven. Det benyttes blant annet tiltak som er å anse som tvang uten at det er fattet vedtak om dette

I den heller forstemmende tilsynsrapporten viser fylkesmannen også til at kommunen ikke yter forsvarlige, individuelt tilrettelagte tjenester overfor alle brukere med utviklingshemning. Kommunen sikrer heller ikke en forsvarlig saksbehandling – ettersom mange av vedtakene ikke oppfyller forvaltningslovens krav til begrunnelse. Det sørges i tillegg ikke for tilfredsstillende brukermedvirkning og koordinering.

Hele rapporten er lagt ut på www.fylkesmannen.no/buskerud

Knusende om spesialundervisning

Spesialundervisningen er stebarnet i norsk skole. Avstanden mellom liv og lære er størst i den videregående skolen.

Fylkesmannen i Rogaland kom nylig med en foreløpig tilsynsrapport med en gjennomgang av spesialundervisningsfeltet ved fylkets videregående skoler. Resultatet var knusende. Fylkeskommunen fikk syv pålegg. Kort oppsummert handler tilsynsrapporten om at Rogaland fylkeskommune må forholde seg til opplæringsloven.

NFUs forbundsleder Jens Petter Gitlesen skriver i en artikkel på NFUs nettside at Rogaland fylkeskommune utvilsomt er blant verstingene på feltet. – Så lenge Fylkesmannen har hatt tilsynsansvaret, er det påvist store avvik fra opplæringslovens bestemmelser. Det er likevel all grunn til å forvente at forholdene som påpekes i Rogaland også eksisterer i andre fylkeskommuner. Alle som er opptatt av den videregående skolen, bør lese tilsynsrapporten med spesialundervisning i Rogaland, understreker Gitlesen.

Rapporten er lagt ut i sin helhet både på www.nfunorge.org og www.fylkesmannen.no/rogaland

Ønsker du å lære mer og bidra til at barn, unge og voksne med utviklingshemming får et rikere liv med større selvstendighet, bedre selvfølelse, glede over

mestring og bruk av sitt potensiale for læring? Vi har letteste og praktiske bøker om barnehage, skole, læring, voksenliv, alderdom, inkludering, samtaler,

helse, vekt/kosthold, identitet, selvstendighet, fritid, vennskap, kjærlighet, sex, arbeid, fritid og mye annet? Pluss morsomme og innholdsrike lærepakker i engelsk bygget på lek, musikk, drama, humor og fellesskap.

**SKAUGE
FORLAG**

skaugeforlag.no • post@skaugeforlag.no • 41105723

Ekspertgruppe

Snorre Ness fra Namsos er leder av regionalt brukerutvalg i Helse Midt-Norge RHF. Nå får han nye utfordringer. Han er oppnevnt som medlem av ekspertgruppen for brukere og pårørende i Helse- og omsorgsdepartementets arbeid med Nasjonal helse- og sykehusplan.

Det er Helse Midt-Norge som skriver dette i en pressemelding.

URLU

Landsstyremedlem i NFU, Eirik Dahl, ble av SAFO oppnevnt som representant i Utdanningsdirektoratets råd for likeverdig utdanning (URLU). Rådets ni medlemmer består av representanter for personer med nedsatt funksjonsevne, kronisk syke og særlig utsatte grupper. Dahl har vært leder for rådet i perioden 2012 – 2014, og har nå stilt seg til disposisjon igjen.

Sommertreff

NFU Sør-Gudbrandsdal lokallag arrangerte nylig sitt årlige sommertreff på Åltjern. Her var det spennende natursti for store og små, grilling, muligheter for fiske og ellers lek og sosialt samvær.

Tromsø

NFU Tromsø lokallag frykter at PP-tjenesten i kommunen blokkerer henvisninger til kompetansesentre for sjeldne diagnosegrupper. Lokallaget ønsker at det rettes fokus mot det som blir omtalt som «motvilje fra PPT».

Nattevandring

NFU Bergen lokallag inviterte nylig medlemmene til nattevandring på Akvariet i Bergen. De ca. 30 deltakerne fikk en minnerik opplevelse som det står mer om på lokallagets nettside under NFU Hordaland fylkeslag.

Likepersonsarbeid

NFU Oslo og Akershus fylkeslag arrangerte nylig et felles medlemsmøte for å få opp likepersonsaktiviteten.

Ledersamling

Neste ledersamling i NFU arrangeres i dagene 30. – 31. august med fagdag 29. august.

Rogaland

NFU Rogaland fylkeslag arrangerer weekend for medlemmer med utviklingshemning fra 20 år og oppover fra 5. – 7. september. Påmeldingsfristen er satt til 15. august til NLM region Sørvest. Telefon: 51 82 31 00.

Fylkeslaget arrangerer også sommerleir fra 7. august til 10. august 2014.

Tilgjengelighetspris

Asker kommunes Tilgjengelighetspris for 2013 gikk til Ole Jakob Skeie, leder av NFU Asker lokallag, for hans innsats for å synliggjøre mennesker med utviklingshemnings behov og rettigheter.

Gloppen

NFU Gloppen lokallag rundet 25 år nylig. – I løpet av disse årene har vi bidratt til at mennesker med utviklingshemning har blitt mer synlige i samfunnet. Vi har også arbeidet for å ivareta deres rettigheter – noe vi skal fortsette med, sier lederen Gunhild Skinlo til Firda Tidend.

Hun viser ellers til at lokallaget nå har 55 medlemmer, og at jubileet skal markeres med en medlemstur til Hyen.

«Berre ting»

«Det er lett å forstå at kommunen har kabalar som skal gå opp, men det er trist når utviklingshemma blir oppfatta som «ting» kommunen berre kan flytte på».

(Leder av NFU Gloppen lokallag, Gunhild Skinlo, i et leserinnlegg i avisen Firda nylig)

NFU-siden

I et vakuum

Styremedlem i NFU Bergen lokallag skrev nylig følgende leserinnlegg i Bergens Tidende:

Arbeidsminister Robert Eriksson (Frp) ble 15. mai intervjuet i Dagsnytt 18 (NRK) om Nav, om systemets intensjoner og problemer. Her uttalte arbeidsministeren at verken mennesker med Downs syndrom eller andre svake grupper ville tas spesielle hensyn til når det gjaldt tilrettelagte arbeidsplasser.

Samtidig sier NAV-lovens paragraf 14a at alle brukere som henvender seg til Nav, og som ønsker eller trenger bistand for å komme i arbeid, har rett til å få vurdert sitt bistandsbehov. Dessuten fastslås det i Stortingsmelding nr. 40, 2002-03, at personer med utviklingshemning som har forutsetning for det, får delta i det ordinære arbeidsliv.

For å kunne komme i arbeid, må det utarbeides en konkret plan for hvordan dette skal skje. Særlig aktuelt for denne gruppen er varig tilrettelagt arbeid i arbeidsmarkedsbedrift og tidsubestemt lønnstilskudd. Slik det ser ut nå, er alternativene enten i tilrettelagt arbeidsplass i skjermet bedrift eller i en ordinær bedrift – eller å bli henvist til et vakuum.

Hva tenker arbeidsministeren om unge mennesker med utviklingshemning som er ferdig med sin skolegang? Skal de «bare gå hjemme»? Forstår han at dag-sentrene vil være oppsamlingsplasser, som allerede nå viser tegn til at pågangen er for stor? Har ministeren innsett at det finnes arbeidsevne blant mennesker med utviklingshemning, og at samfunnet er forpliktet til å ta vare på den? Eller er beskjeden fra regjeringen at en skal være hard mot de svakeste og mild mot de sterkeste?

NFUs forbundsleder Jens Petter Gitlesen sier i en kommentar til SFA at han setter pris på Monsens leserinnlegg. Han mener det er et godt eksempel på hvordan NFUs medlemmer og tillitsvalgte kan markere sine synspunkter.

Rekruttering

Vi minner om NFU Elverum lokallag som har startet en lukket facebook-gruppe for foreldre i Elverum og omegn for barn med spesielle behov. Den har vist seg å bli en viktig brikke i lokallagets rekrutteringsarbeid.

Her er det mange aktive deltakere som utveksler erfaringer, diskuterer ulike utfordringer som de står oppe i osv. Styret bruker også dette forumet til å sende ut invitasjoner og informere om aktuelle saker. Denne facebook-siden er blitt en god formidlingskanal – spesielt blant unge foreldre.

Kanskje en idé for andre lokallag? Leder av NFU Elverum lokallag, Torill Vagstad, kan gi mer informasjon på telefon 40 28 83 07.

Ortopedisk verksted i Nord

Vi produserer, reparerer og leverer:

Proteser *Ortoser *Fotsenger

*Korsetter/Brakband

*Skoinnlegg *Skotøy/ortopediske sko

*Løplab/ganganalyse

*Fysioterapi/Fysikalsk behandling

physiological footwear

Aktiv Ortopedi AS

Avd. Tromsø...: Tlf. 77 60 00 22

Avd. Harstad...: Tlf. 77 00 57 00

Avd. Alta.....: Tlf. 77 60 00 22

Avd. Narvik...: Tlf. 77 00 57 00

Avd. Finnsnes: Tlf. 77 60 00 22

e-post: post@aktivortopedi.no

www.aktivortopedi.no

Pacer Gåstol gjør det mulig å komme opp å gå!

For mer informasjon og demo ta kontakt med oss

Telefon 51 58 87 81 / 915 72 071

e-post: at@ronda.no

www.ronda.no

Ny søknadsfrist

Fra Morten Dahlø ved Peder Morset folkehøgskole har vi fått følgende oppfordring:

- Jeg ønsker å tipse om at Peder Morset folkehøgskole endrer sin søknadsfrist for elever med funksjonshemning til 1. november for skoleåret 2015/2016. Før har fristen vært 1. februar.

Tåkelegging

«Ledersjiktet i offentlig sektor blander sammen byråkratiske formuleringer og nyord fra næringslivet på en måte som skriker etter motstand. De legger ikke ned, de omstiller. I stedet for kutt og nedbygging snakker de om «stipulert vedtak av årsverk». Og det er ikke det at kommunene ikke har råd, men de «finner ikke samsvar med den nåværende budsjettsituasjonen». De sier ikke at noen, for eksempel de selv, har bestemt noe, men at der «er gitt styringssignaler». I et språk uten subjekter er det ingen handlende mennesker. Det tåkelegger hvem som har ansvaret».

(Kommentar av Solfrid Rød, redaktør i Fontene (6/14))

Kurs

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) arrangerte nylig kurset «Hva med oss? Hva med meg?» for foreldre som har barn med nedsatt funksjonsevne i Asker i Akershus. Dette kurstilbudet arrangeres også andre steder rundt om i landet med jevne mellomrom, og er ment å gi påfyll og anledning til å dele erfaringer med andre i samme situasjon.

Erstatning

10 år etter at en ung jente med utviklingshemning druknet i badekaret mens hun var på avlastning i en kommunal bolig i Harstad, får familien 130 000 kroner i oppreisning pluss 20.000 kroner til dekning av utgifter, skriver Harstad Tidende.

Barneboliger

NFUs forbundsleder, Jens Petter Gitlesen, misliker sterkt planene om nye omsorgsboliger for barn på Madla i Stavanger: - De drar folk vekk fra samfunnet, sier han i et intervju med Stavanger Aftenblad.

Det bor allerede 14 barn i tre leiligheter som har så store hjelpebehov at de ikke kan bo fast hjemme med foreldrene. Gitlesen mener leilighetene er for institusjonspregede, og at det bor for mange barn med utviklingshemning samme sted. Stavanger kommune har nå planer om en utvidelse ved å rive

BPA

Helseminister Bent Høie la nylig fram lovforslaget om rettighetsfesting av brukerstyrt personlig assistanse (BPA). Denne saken blir trolig Helse- og omsorgskomiteen første når Stortinget samles etter sommerferien i september.

Halden

Ryktet om god integrering i Halden står for fall sammen med 100 årsverk. En fjerdedel av kuttene kan ramme haldensere med utviklingshemning.

I en reportasje i nummer 6/14 av FOs tidsskrift Fontene går det fram at ansatte i botilbudene ikke har fått noe informasjon om hvordan kuttene i praksis skal skje uten at det går ut over det faglige tilbudet. Hele 27 av de opptil 100 årsverkene kommunen kutter i sommer skal tas fra de samlokaliserte boligene og omsorgsboligene. - Dette skaper utrygghet både for de som bor der, pårørende og oss, sier plasstillitsvalgt for de samlokaliserte boligene, Gunn-Mette Paulsen til Fontene.

- Vi skal foreslå nye, framtidsrettede botilbud og dagaktivitetstilbud. Kommunens behov for driftsøkonomiske effekter må balanseres mot ønsket om individuell tilrettelegging. Det er jeg sikker på at vi skal klare, sier kommunalsjef for helse- og omsorg, Kenneth Johansen i den samme reportasjen.

Haugesund

15 år gamle Nicholas Carnegie på Karmøy kom seg endelig ut av grupperommet, inn i klasserommet og en ny tilværelse. I en stor reportasje i Haugesunds avis 3. mai forteller hans mor, Elisabeth Hansen Carnegie, om hvordan klassekameratene i 9A ved Vormedal ungdomsskole, avlastningsfamilien, de unge i Haugesund barne- og ungdomsteater og gospelkoret ved Norheim kirke har bidratt til at sønnen hennes både har fått et helt nytt sosialt liv og gode skoledager.

I artikkelen oppfordrer moren blant annet til at det i større grad må fokuseres på mennesker med utviklingshemnings muligheter, heller enn på den enkeltes begrensninger.

en enebolig og bygge en ny tilpasset barnebolig på samme område. Etter byggingen vil det dermed bo 18 barn der.

NFU Stavanger lokallag har forgieves forsøkt å stoppe planene, men foreløpig til ingen nytte. Dette til tross for Husbankens retningslinjer der det står at boliger for barn bør være mest mulig lik et vanlig hjem og ikke bør ligge i et område der det allerede bor flere enn fire andre barn med spesielle behov.

Røyken

Lokalavisene Drammens Tidende og Røyken og Hurum avis i Buskerud hadde nylig flere oppslag om tilbudet til personer med utviklingshemning etter at Røyken kommune slo sammen tre mindre til et nytt og større bofellesskap.

Fylkesleder i FO i Buskerud, Gry Elisabeth Juvelid, skrev i et leserinnlegg at pårørende for det første mener at flyttingen har medført utrygghet, fordi de som bor der nå må forholde seg til flere ansatte enn tidligere. - Pårørende opplever samtidig at det ikke er tilstrekkelig bemanning i helgene til å gjennomføre aktiviteter som det er fattet vedtak om.

Juvelid viser også til at Røyken kommune hadde tilsyn fra fylkesmannen nylig som avdekket at kommunen bryter loven på en rekke områder. Enheten for funksjonshemmede har for eksempel ikke tilstrekkelig bemanning til å gi tjenester i tråd med gjeldende vedtak, skriver FO-lederen i Buskerud.

Kommunen kjenner seg imidlertid ikke igjen i kritikken, vil ikke øke bemanningen og mener at fylkesmannen fatter for bastante konklusjoner basert på uttalelser fra pårørende. Les mer om fylkesmannens tilsynsrapport fra Røyken på side 35.

Bolig

Nedre Eiker kommune i Buskerud inviterte nylig innbyggere med utviklingshemning og deres pårørende til et informasjonsmøte om fremtidig boligbehov.

Bergen

I mai-utgaven av Info-posten som gis ut av Bergen kommune står det blant annet om Mangfoldfestivalen på Christiegården, om Setersprell på Helgeseter, om Festsplunken i Aurdalslia og mye mer.

Avisen kommer ut hver måned og omtaler faste tilbud og arrangementer tilrettelagt for bergensere med utviklingshemning. Den kan lastes ned på www.bergen.kommune.no

Landsturnering

Landsturneringen i fotball og håndball for spillere med utviklingshemning arrangeres i Stjørdal 29. – 31. august i regi av Norges Håndballforbund region Midt-Norge og Trøndelag Fotballkrets.

Aktivitetsdag

Turngruppa i Hof Idrettslag i Vestfold arrangerte nylig aktivitetsdag for personer med utviklingshemning i alle aldre. Her kunne deltakerne velge mellom aktiviteter som for eksempel bordtennis, bowling, hinderløype, klatring, styrkeløft, sanserom, sykling, fotball, friidrett, natursti og hestekjøring.

Angelman syndrom

Frambu senter for sjeldne funksjonshemninger arrangerte nylig et fagkurs om Angelman syndrom. I alt ca. 300 deltakere fra hele landet deltok, hvorav mer enn 200 personer fulgte kurset direkte via videokonferanse. Kursrapporten er lagt ut på www.frambu.no

Nord-Fron

Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne (RNF) i Nord-Fron kommune i Oppland reagerer ifølge avisen Gudbrandsdølen Dagningen kraftig på manglende støtte fra Husbanken.

- Det er et hardt slag for de det gjelder hvis prosjektet med planlagt utbygging av boliger for mennesker med funksjonshemning på Vinstra ikke lar seg gjennomføre på grunn av manglende støtte fra Husbanken, skriver Ingrid Teige Melby i en uttalelse fra RNF.

Kommunen har i lengre tid planlagt åtte leiligheter for yngre personer med utviklingshemning på Vinstra. Husbanken mener imidlertid at disse boligene ligger for tett inntil andre boliger der det også bor personer med behov for tilrettelegging.

Flekkefjord

Bystyret i Flekkefjord blir i følge avisen Agder Flekkefjords Tidende utfordret til å vedta en boligsosial handlingsplan som blant annet innebærer at det skal vurderes om toppetasjen på Sundeheimen aldersheim skal bli bofellesskap for ungdom med utviklingshemning (!).

- I tråd med målsetningene i helse og omsorgsplan 2020 «Deltagelse og mestring» vil det være naturlig at ungdommene i bofellesskapet deltar i fellesskapet på

Sundeheimen gjennom å ivareta oppgaver som de kan mestre, forklarer kommunalsjef Inger Margrethe Egeland i forslaget til handlingsplan. Hun mener i følge avisen at dette vil kunne være å ivareta praktiske oppgaver for de eldre eller å få ansvar for å arrangere enkelte aktiviteter. - De eldre vil på den andre siden være trygge voksne som det kan være godt for de unge å snakke med, hevder kommunalsjefen.

SOR-prisen

Journalist Thomas Ergo i Stavanger Aftenblad fikk nylig SOR-prisen for sitt sterke engasjement for rettssikkerhet for mennesker med utviklingshemning. – Vi synes han gjør en fantastisk jobb, og har et stort engasjement. Det er bra at andre enn fagfolk gjør en innsats for å sette søkelyset på marginaliserte og særlig sårbare grupper i samfunnet, sa styremedlem Trine Lise Bakken i Samordningsrådet til Aftenbladet da hun overrakte et reisestipend på 20 000 kroner til prisvinneren.

Ergo laget i fjor en større artikkelserie for avisen i samarbeid med kollegene Hans Petter Aass og Rune Vandvik om drapet på Jonny André Risvik. 29-åringen ble torturert til døde av sine «venner» på Kampen i Stavanger.

Menneskerettighetspris

Kulturdepartementets menneskerettighetspris for 2014 er tildelt journalistene Hans Petter Aass, Rune Vandvik og Thomas Ergo i Stavanger Aftenblad.

Prisen deles ut annethvert år til journalister som setter søkelys på aktuelle menneskerettighetsspørsmål i Norge. Trioen fikk prisen for å ha avdekket en grunnleggende svikt over flere år i forhold til hvordan Stavanger kommune ivaretar rettighetene til mennesker med utviklingshemning som trenger hjelp. Deres over 70 reportasjer og artikler om tragedier i kommune-Norge har så langt medvirket til en rekke tiltak lokalt og nasjonalt.

Vi gratulerer!

Lørenskog

– Ubegripelig og skuffende, sa pasient- og brukerombud i Akershus, Knut Fredrik Thorne nylig til Romerikes Blad om at Lørenskog kommune fortsatt ikke hadde sikret de åtte beboerne ved omsorgsboligen Bårilskogen syd et tilbud som er i tråd med lovverket.

Fylkesmannens helseavdeling avdekket lovbrudd her allerede i 2011 og 2012. Kommunen har heller ikke sikret at de ansatte ved avdelingen får opplæring som loven krever.

– I januar fikk kommunen frist til 1. mars med å ordne opp. Vi forventer nå at ting nå kommer på stell innen den nye fristen 16. mai. I motsatt fall vil vi varsle Statens helsetilsyn og be dem vurdere pålegg, sier revisjonsleder Marius Kallerud Beck hos Fylkesmannen til avisen.

Like før SFA gikk i trykken tok vi kontakt med Beck som kunne fortelle at fylkesmannen hadde fått tilbake-melding fra Lørenskog kommune innen fristen. – Vi vurderer nå den dokumentasjonen vi har fått – men er ennå ikke ferdig med det, sa revisjonslederen.

Dovre

Dovre kommune hadde tidligere svært høy bruk av spesialundervisning. Men etter at kommunen blant annet begynte med tidlig innsats og to lærere i alle klasser, raste bruken av denne opplæringsformen, skriver Bergens Tidende.

Overgrep

Mennesker med funksjonsnedsettelse er mer utsatt for vold og overgrep. En årsak er at de må eksponere seg selv i intime situasjoner. Det virker likevel ikke som om ansatte i kommunenes tjenesteapparat får god nok opplæring i denne sammenheng.

Det kommer fram i en rapport som ble presentert av forskere ved Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) ved Høgskolen i Oslo på en konferanse i regi av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet nylig. Dette er den første rapporten om vold og overgrep overfor mennesker med funksjonsnedsettelse i Norge.

Prosjektleder Tonje Gundersen minnet om at når mennesker er hundre prosent avhengig av hjelp, så har de et tillitsforhold til sine hjelpere. – Når et slikt tillitsforhold brytes, raser alt. Den enkelte kan være redd for ikke å bli trodd. Dette er helt vanlig for personer som er utsatt for vold og overgrep. I tillegg står mennesker med funksjonsnedsettelse i et avhengighetsforhold til sine tjenesteutøvere. De frykter at en klage vil føre til at de mister tilbudet sitt, påpekte Gundersen. Som også viste til at kommunene ikke har utarbeidet rutiner og prosedyrer om hvordan vold og overgrep blant mennesker med funksjonsnedsettelse skal håndteres.

Hele NOVA-rapporten kan lastes ned på www.bufdir.no

Fylkesleker

Bardu kommune, Troms fylkeskommune, Bardu IL og Setermoen Svømmeklubb arrangerer de 17de fylkesleken for utøvere med utviklingshemning i dagene 27. – 29. august. Det skal konkurreres i tautrekking, løping, boccia og svømming i tillegg til at det skal være festmiddag med dans og sosialt samvær. Ola Kåre Storevik i kulturavdelingen i Bardu kommune kan gi mer informasjon på telefon 908 86 705 eller e-post ola.kare.storevik@bardu.kommune.no

Canada neste

Simen Tannæs-Fjeld (32) har utviklingshemning, cerebral parese, epilepsi, cøliaki og dårlig syn på begge øyne. Sammen med lillebror Lars Martin (28) har Asker-mannen allerede kjempet seg gjennom Nordvestpassasjen på ski – en tur på til sammen 440 kilometer gjennom isødet.

Mange ville vært betenkte på å la Simen være med på en krevende langtur i ugjestmilde omgivelser. Men Lars Martin var aldri i tvil om at dette var noe de begge kunne gjennomføre. Brødrene brukte nesten tre år på å trene før de ga seg eventyret i vold. I 23 dager kjempet de seg fram i villmarken, med temperaturer helt ned mot minus 31 grader.

Den strabasiøse turen ga mersmak. Neste tur er allerede under planleggingen. Da tar brødrene med seg Simens beste venn og nabo, Mads Andreassen, med til Canada. Han har Downs syndrom, er blind på det ene øyet og er nå innstilt på å trene hardt. Eventyrerne skal padle i kano ned elven Big Salmon River og Toukon-elven. – Det handler både om å oppleve eventyret sammen, men også om å inspirere andre med utviklingshemning ved å vise at det umulige er mulig så lenge man ser muligheter i stedet for å fokusere på den enkeltes begrensninger, sa Lars Martin i et intervju med ukebladet Se & Hør nylig.

Kulturuke

Nordnorsk ungdomskulturfestival, NUK++ i Harstad for ungdom med og uten utviklingshemning mellom 14 og 20 år, samler hvert år ca. 150 ungdommer fra hele Nord-Norge.

Her jobber de på ca. 10 ulike kunst- og kulturverksteder, ledet av profesjonelle instruktører. Deltakerne kan ellers fritt benytte seg av tilbudene under festspillene i Nord-Norge. Uken avsluttes med at alle ungdommene sammen lager en stor forestilling der de viser fram det de har jobbet med på verkstedene. Denne forestillingen inngår som en del av det ordinære festspillprogrammet.

Arrangørene håper at mange unge har satt av uken 21. – 28. juni, til det som mange kaller «Årets beste uke».

En god god begynnelse

– Regjeringen sier at den senere vil vurdere om BPA-rettigheten bør utvides ytterligere. Hvorfor vente?

Seniorrådgiver Ann Kristin Krokan i Uloba mener at mye er positivt i forslaget som regjeringen har lagt fram om rettighetsfesting av BPA. I artikkelen «En god begynnelse» som er lagt ut i sin helhet på www.uloba.no gir hun samtidig uttrykk for at dette ikke er godt nok for å sikre funksjonshemmede likeverdig mulighet til samfunnsdeltakelse.

BPA-sitatet

«I dag er BPA rimelig udefinert. Noen kommuner har først og fremst vært opptatt av hva BPA ikke skal være. Andre kommuner har BPA-ordninger som først og fremst minner om "outsourced" kommunale tjenester. Det er svært viktig at Stortinget legger sterke føringer på hva BPA skal være og at det blir en alternativ måte å organisere tjenestene på. Her bør Stortinget skjele til Norsk Standard med sine definisjoner og presiseringer.»

(Jens Petter Gitlesen på NFUs nettside www.nfunorge.org 13. mai)

Kongslekene

Kultur- og fritidsenheten i Kongsvinger arrangerer Kongslekene for tredje gang 28. juni for deltakere i ulike aldersgrupper med utviklingshemning. Her kan de prøve seg på ulike aktiviteter som bowling, natursti, friidrett, bueskyting og tautrekking. Det står mer om arrangementet på www.facebook.com/Kongslekene.

Trondheim

Mennesker med utviklingshemning er en av gruppene som i dag er mest prisgitt politiske vedtak. Det gjelder vedtak både på nasjonalt og kommunalt plan.

Det skrev lederen av NFU Trondheim lokallag, Steinar Johnsen, i sin kronikk «Skamplett» i Adresseavisen 30. april. Her retter han knallhard kritikk mot kommunens manglende tilbud og tiltak for mennesker med utviklingshemning. Johnsen mener at Trondheim som kommune utmerker seg med verken å følge opp nasjonale føringer, eller ta i bruk de økonomiske ressurser staten stiller til disposisjon. – Dette er føringer og midler gitt for å sikre mennesker med utviklingshemning et verdig liv. Gruppen utviklingshemmede er ofte et resultat av livets lotto, mener Johnsen. Dagen etter svarte rådmannen i Trondheim på lokallagslederens kritikk og avviser den på alle punkter. SFA kommer tilbake til de to debattantenes ulike virkelighetsoppfatning i neste nummer.

206 400

Ved utgangen av mars 2014 var 260 400 personer med nedsatt arbeidsevne registrert hos Nav. Det utgjør 6,3 prosent av befolkningen i alderen 18–66 år. Dette er personer som på grunn av sykdom, skade eller andre forhold trenger ekstra oppfølging fra NAV for å få eller beholde jobben (Kilde: Tidsskriftet Velferd)

Butikk

Buttons i to varianter:
Liten kr 3,- Stor kr 5,-

Tallerken (porselen)
kr 130,-

kr 100,- kr 150,-
Bøker om veien frem
til egen bolig

Handlevognsmynt og
nøkkelring kr 25,-

Hodeplagg
(Maxi-lue – kan brukes på
mange måter) kr 30,-

Svettebånd kr 25,-

Kursmappe kr 25,-

Handlenett kr 30,-

Klistremerker
6 merker per ark kr 6,-

Krus (porselen) kr 150,-

Pins kr 25,-

Refleksbånd kr 25,-

Pris per stk. kr 10,-
6 stk. kr 50,-

«Fokus på overganger mellom ulike skoleslag»

I heftet beskrives 12 overganger i skolesystemet, fra barnehage til arbeidsliv. Felles for alle eksemplene er at elevene, foreldrene og de involverte tjenesteyterne betrakter overgangen som vellykket. Alle elevene er inkludert i ordinær klasse, og de fleste har utviklings-hemming av varierende grad. Noen av elevene har store fysiske funksjonsnedsettelse i tillegg. Antall sider: 104

Pris kr. 150,-

Butikk

Alle kurshefter 35,- kr per hefte (bortsett fra "Pengene mine"). Porto kommer i tillegg.

Pengene mine
kr. 75,-

Fra foreldrehjem til
eget hjem

Kommunevalg

Stortingsval
(nynorsk)

NFU
– en organisasjon

Veilederhefte til
studieheftet "Aktiv i
egen organisasjon"

Aktiv i egen
organisasjon

NFUs
prinsipp-program

Vi og samfunnet
(nynorsk)

Tillitsvalgt i organi-
sasjonen NFU

Kursbevis kr. 10,-

Ledsagerhefte

Veileder til
kurslærer

Seksualitet
og samliv

Kroppen min
og følelsene mine

Bestill i dag

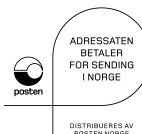
Bestilling _____

Navn _____

Adresse _____

Poststed _____

Du kan også bestille via telefon 22 39 60 50, e-postadresse post@nfunorge.org
eller bruk nettbutikken til NFU på www.nfunorge.org

DISTRIBUERES AV
POSTEN NORGE

Norsk Forbund
for Utviklingshemmede
Svarsending 1225
0090 Oslo

MESTRINGS- OG
LÆRINGSSENTERET

Ferie, fritid og kulturtilbud

VI BYR PÅ EN OPPLEVELSESRIK FERIE!

www.mlsenteret.no

Du betaler 850,- pr. døgn. Samme pris for ledsager. Dette dekker alle oppholdsutgifter og aktiviteter. Har du spørsmål? Kontakt ML-senteret: Tlf. 902 90 045 E-post: asle@mlsenteret.no

Vi henter på flyplass (Trondheim Værnes) eller togstasjon (Levanger)

WOW REKLAM AS - WOVHEDLAB.NO

FRAMskolen på Vallersund Gård

vallersund.camphill.no/framskolen

**Et lærested for
unge voksne med
utviklingshemming**

Et folkehøyskolelignende tilbud for deg mellom 18 og 25 år som lever med utviklingshemming. Skolen vil bidra til å gi deg en god overgang fra livet i familie og skole, til et liv som voksen.

Ønsker du deg jobb?

**Kunne du tenke deg
å jobbe som støtte-
kontakt for en eller
flere personer i
Gjøvik kommune?**

Vil DU bety noe helt
spesielt for en ungdom
eller voksen?

Du må være fylt 18 år,
og det er en fordel at du
har førerkort og bil til
disposisjon.

Lønn og utgiftsdekning er
ikke så dårlig som du tror,
du vil bli overrasket.

Jobben gir deg mye, og kan
ikke bare måles i kroner og
øre – du får mye mer igjen:

- Du hjelper din venn til positiv fritid.
- Du kan få nyttige erfaringer og fine sosiale utfordringer.
- Men fremfor alt – du treffer mange hyggelige mennesker.

Høres dette interessant ut?

Ta kontakt for en uforpliktende prat!

Kontakt kulturkontoret

i Gjøvik kommune, Solvor Sandmark,
tlf. 61 18 96 39 eller 46 91 15 98. E-mail:
solvor.sandmark@gjovik.kommune.no

Gjøvik kommune
Kultur

Ta styring over ditt eget liv og delta i samfunnet

Borgerstyrt personlig assistanse (BPA) er et frigjøringsverktøy for funksjonshemmede med et assistansebehov. BPA gjør det mulig for deg å delta i samfunnet på lik linje med alle andre.

Ulobas BPA er utviklet av funksjonshemmede for funksjonshemmede, og er vår egen måte å organisere praktisk assistanse i hverdagen på. Det er du som kjenner hverdagen din, og derfor er det også du som er best egnet til å avgjøre hvordan assistansen din bør utføres. Du rekrutterer og leder assistentene dine – vi tar oss av resten.

Uloba er størst og eldst på BPA i Norge, og alle våre rådgivere er selv arbeidsledere i sine egne BPA-ordninger. Ingen i Norge har mer erfaring, og ingen i Norge kan mer om BPA enn oss!

Vil du vite mer? Besøk www.uloba.no
eller ring oss på 32 20 59 10.

INDEPENDENT LIVING | NORGE

FIDES AS Tlf. 74 84 06 00 www.fides.no	<i>Kompetanse og Arbeidssenter Nannestad</i> Bahusvegen, 2030 Nannestad Tlf: 66 10 52 35 kan@nannestad.kommune.no	Brdr. Stenskjær AS Støtter NFU's arbeid	www.facebook.com/citysydsenter CitySyd hjelpesenter XXL
 Idrettsveien 2, 7072 Heimdal Tlf 72 89 43 00 prima@prima-as.no www.prima-as.no	 - ledd i næringskjeden	Sikkeland Regnskapskontor v/Juel Sikkeland Elvarheimgata 10 2408 Elverum Tlf. 62 41 08 60	
	 Tlf. 51 46 24 00 www.uninor.no Samspill med kvalitet		
 Reis på en unik ferie! Sommerturer - Danmark - Hellas Høsttur - Middelhavscruise Juletur - Nyttårstur - Gran Canaria Besøk oss på www.unikferie.no		 NORGES ELDEST BRYGGERI	

AKTIV HJELPEMIDLER A/S

Aktiv strand og multiv

Multivogn for bruk ved strand og i terreng. Ut akslinger med hurtigkopling. Kan leveres med trommelbrems. Bred aksling med drag e "fjellgeitløsning" med ett hjul, for ferdsel på s i terreng Set sbr 24 cm til 45 cm med 70 cm høy rygg

"Fjelltrekkset" bred aksel for ferdsel i ulendt terreng

Tlf: Geirr 98239850. e mail: geirr@aktiv-hjelpemidler.no

www.aktiv-hjelpemidler.no

Kontakt oss

Forbundsleder

Jens Petter Gitlesen

41 10 13 42

jpg@nfunorge.org

Nestleder

Bjug Ringstad

61 17 28 00 / 91 81 87 00

bjug@ringstad.no

Frid Oline Tellefsen Svineng

90 93 61 56

fotsvineng@hotmail.no

Eirik Dahl

95 08 03 27

eirik.dahl.61@gmail.com

Oscar Eide

56 14 31 58 / 90 04 91 10

oe@coastcenterbase.no

Anne Jorun Økland

53 41 64 84 / 41 50 02 53

annejorun35@hotmail.com

Lillian Sundsdal

37 16 41 37 / 48 05 00 55

lilliansu56@gmail.com

Nasjonalt

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede
Pb 8954 Youngstorget
0028 Oslo

Besøksadresse:
Youngstorget 2a, 7. etasje
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
post@nfunorge.org

www.nfunorge.org

Bankgiro: 8200.01.93417

Fylkeslagene

NFU Oslo Fylkeslag

c/o NFU

Postboks 8954 Youngstorget

0028 OSLO

22 39 60 51

oslofylkeslag@nfunorge.org

NFU Akershus Fylkeslag

v/Tove-Britt Henriksen

Ignavn. 131

1912 ENEBAKK

64 92 62 53/90 83 93 80

tovebritt@tusker.no

NFU Østfold regionlag

v/Anita Lyngmo

Skonnertveien 3

1659 TORP

Mob 994 37 643

anitalyng@hotmail.com

NFU Hedmark fylkeslag

v/Torill Vagstad

Dagfinn Grønsets vei 39

2707 ELVERUM

Mob 402 88 307

torill.vagstad@gmail.com

NFU Oppland Fylkeslag

v/Staale Stampeløkken

Hagehaugveien 2 A

2613 LILLEHAMMER

61 25 73 17/95 69 44 52

stastamp@gmail.com

NFU Buskerud Fylkeslag

v/Inger Tronrud

Øvre Nordbergsv. 2

3514 HØNEFOSS

32 12 52 54/92 22 72 75

itronru@online.no

NFU Vestfold Fylkeslag

Pb 14

3276 SVARSTAD

92 02 89 38

nfu.vf@online.no

NFU Telemark Fylkeslag

v/Anny Andersen

Håkonsgt. 9 A

3660 RJUKAN

35 09 19 07/90 74 06 05

annyande@online.no

NFU Aust-Agder Fylkeslag

v/Anne-Lise Løite

Kobbervg. 1

4820 Froland

37 03 71 32/92 02 57 70

aafnfu@gmail.com

NFU Vest-Agder Fylkeslag

v/Jan G. Johannessen

Hannevik Terrasse 41

4613 KRISTIANSAND

38 03 00 14 / 91 79 41 76

jjohannessen@xstratanickel.no

NFU Rogaland Fylkeslag

Støperigt. 34

4014 STAVANGER

51 89 15 50

post@nfu-rogaland.no

NFU Hordaland Fylkeslag

v/Geir Tore Søreide

Havnahagen 19

5419 FITJAR

91 84 55 74

geir.t.soreide@haugnett.no

NFU Sogn og Fjordane

v/Bente Underthun

Furelia 21

6823 SANDANE

57 02 02 42/97 71 69 12

bente.underthun@eninvest.net

NFU Møre og Romsdal Fylkeslag

Postboks 7850 Spjelkavik

6022 ÅLESUND

70 15 10 30 / 46 91 08 40

mr fylkeslag@nfunorge.org

NFU Sør-Trøndelag Fylkeslag

v/Frode Strømman

Njardarvollen 9

7032 TRONDHEIM

73 93 56 22 / 90 16 14 53

frostroe@online.no

NFU Nord-Trøndelag Fylkeslag

v/Snorre Ness

Postboks 183

7801 NAMSOS

74 21 23 08 / 90 51 69 66

snorre.ness@hint.no

NFU Nordland Fylkeslag

Postboks 843

8001 BODØ

75 52 40 48 / 91 72 47 08

nfu-nord@online.no

NFU Troms fylkeslag

v/Anne Mari Bakken

Dalnes

9475 BORKENES

Mob 916 98 512

anne.bakken@hih.no

NFU Finnmark fylkeslag

v/Sigrid Sandbu

Mostadfeltet

9925 SVANVIK

41 52 65 09

sigrid-su@hotmail.com

Nordisk lunsj

Lederen for den danske ungdomsorganisasjonen ULF, Jette Tastessen og ordfører Ola Larsson fra den svenske Riksföreningen Grunden holdt nylig innlegg på den store SOR-konferansen i Bergen om «Selvbestemmelse – til besvær?». Deres innlegg om «Sex og kjærlighet – for alle!» og «Vi andar samme luft» ble svært godt mottatt av de ca. 600 konferansedeltakerne. Både Tastessen og Larsson ga i etterkant uttrykk for at de hadde hatt stort utbytte av å delta på dette store arrangementet.

Deres opphold i Bergen ble avsluttet med omvisning og lunsj hos syv unge bergensere som har flyttet hjemmefra til egne leiligheter i samme boligblokk sentralt i byen. SFA kommer tilbake med en egen reportasje om hvordan ungdommene har fått det der.

Etter omvisning i flere av leilighetene inviterte de syv bergenserne sine danske og svenske gjester til lunsj. Ola Larsson og Jette Tastessen sitter ved siden av hverandre ved bordenden.

ADVOKATFIRMAET

HESTENES OG DRAMER Son AS

www.hestenesdramer.no

Vi har bred erfaring i saker som gjelder utviklingshemmede:

- omsorgstjenester (praktisk bistand, BPA, støttekontakt, omsorgslønn, avlastning, "tvangsflytting")
- helsetjenester
- trygdeytelser (grunnstønad, hjelpestønad, uførepensjon, stønad til bil)
- barnehage og skole (spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning)
- vergemål, arv og testament, erstatning, arbeid og dagtilbud

Vi tar oppdrag over hele landet. Ta gjerne kontakt! Ingen kostnader før vi eventuelt har avtalt oppdrag.

Advokat Kristin Kramås

kristin.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 481 65 111

Advokat Petter Kramås

petter.kramaas@hestenesdramer.no
tlf: 901 37 450

